

Hind 24.90 krooni

HEA LAPS

JA TEMA SÕBRAD JA SUGULASED

Postriteel

“Alice Imedemaal”

Kadri Adamson

Tähtedest
ja tolmust

Superstaarid
lugejate
pilgu läbi

Mitu uut
võistlust
algamas!

Hanede aeg

Ott Arderit
meenutades

Muskusveisest

Rokikoolis
Cliff Richard

www.healaps.ee

Mõnus märtsitervitus, sõbrad!

Teeme teatavaks meie jaanuarinumbri võistluste võitjad. Nagu ikka, saavad Tallinna, Harju-, Järva-, Pärnu- ja Läänemaa lapsed oma preemiad kätte **Kullo Lastegaleriist** (Kuninga 6, Tallinn), Tartu-, Valga-, Viljandi-, Võru- ja Jõgevamaa laste auhinnad toimetatakse Tartusse **O. Lutsu nim. Raamatukogu Lasteosakonda** (Kompanii 3/5, Tartu). Kellel on muid soovet, neil palume toimetusse kirjutada, helistada või meilida.

AUTOJONISTUSI

saabus veelgi enam. Hot Wheelsi vidinad võitsid **MAREK TEALANE** ja **RENE AAVA** Väike-Maarjast, **SERGIO UUSBERG**, **LAURA-MARIE REIER** ja **KRISTIINA VESKIMÄE** Türit. Ergutusauhinnadena saavad autokleepsud **BERTA VIKBERG**, **KARLI LÕUNE** ja **MARGIT BASMANOVA** Väike-Maarjast ning **JASMIIN KARU** ja **KREETA SUITSBERG** Türit.

„Puzzle“

asemels pakuti väga palju erinevaid sõnu: tükkpilt, tükipilt, mosaiik, ristlahendik, nuputamismäng, piltmõistatus, segadik, killukas. Loosi-õnn otsustas, et Ravensburgeri võitjad on **KERTU BIRGIT KÄRSNA** Kelvingist, **MART MIKKEL LUIGE** Koongast ja **HANS EERIK KULLA** Laevast.

Kes-Mis-Kus?

Nr 3-2010

Kaaneilt: Kati Stimmer Kose Kunstikoolist

- Ik 22
- 3 Heleriin Puistamaa, Liisi Tõnissoni, Janika Ojamäe, Anett Pärisma Luulet
  - 4 Viluste õpilasloomingut
  - 5 Tere, muskusveis!
  - 6 Kunst: Raua needmine
  - 7 Oma sulega: Serela Ebber Tartust
  - 8 Tiit Kändler tähtedest ja tolmust
  - 11 Ilmar Tomuski „Löpuaktus“
  - 13 Viktoriin, Lembitu mõistatus
  - 14 Naeru-uss
  - 15 Marju Orastu „Pinali Päevaleht“
  - 17 Mustkunstnik Ande
  - 18 Margret Rand: „Imedemaale!“
  - 20 Elisa Rae ja Kristiina Simulmani kassilood
  - 21 Peep Veedla hanedest
  - 23 Poster 1 „Kodu keset linna“ Kadri Adamson Liisina
  - 24 Poster 2 „Alice imedemaal“
  - 25 Omaloominguvõistlus „Vancouver 2010“
  - 26 Südameleidu rähnilugu
  - 27 Ilmar Trulli ristsõna
  - 28 Järjehoidja
  - 29 Ott Arder – 60
  - 30 Osavnäpp: Lully Gustavsoni apud
  - 32 Sandra sööginurk
  - 33 Mis on moes?
  - 34 Barbindus: ametiasjad
  - 35 Reet Mängel-Juuse koomiks
  - 36 Paetismid
  - 37 Kino: „Alice Imedemaal“
  38. Siit nurgast ja sealt nurgast
  39. Irise käevärvikool
  40. Sõber Veltzi rokikool: Cliff Richard
  42. Stairid lugejate pilgu läbi
  - 44 Sergei Belozjorovi lumememmemoistatus

Väljaandja: Mittetulundusühing Hea Laps
Harju 1, 10146 Tallinn Tel: 631 44 28
Hea.Laps@mail.ee

Tellimisinfo: Ajakirja saab tellida kõigist Eestimaa postkontoritest ja Hea Lapse veebilehelt
www.healaps.ee/tellimine

Trükk: Reusner

Ajakiri Hea Laps ilmub kord kuus

Toimetaja Leelo Tungal, leelo@healaps.ee

Levijuht Andrus Lauringson, andrus@healaps.ee

Kujundaja Vivika Kalt, vivika@healaps.ee

Lembitu-mõistatuse preemiaraamatu saab **KERTU LAAK** Kohilast.

JANUARIINI auhinnaraamatud võitsid **MADIS METSALLIK** Väike-Maarjast ja **ANNI SIKK** Tallinnast.

RISTSÕNA-CD-d võitsid **SIIM KEEL** Tilsist ja **HANNA KATA NORMA** Võhmast.

SUPERSTAARI-JOONISTAJAJID oli kõige rohkem, pildid olid ausad ja lausa võimatu oli parimaid välja selgitada. TV3 lubas uhkeimad annetada superstaarikandidaatidele, et need end võiksid kunstiteostes imetleda. TV3 suveniiride saajad on **JOHANNA ARU**, **HANNALIS MÄGI**, **KAAREL RHEDE**, **MARILIIS SPILNEJA**, **KAAREL RHEDE**, **MARILIIS PILENJA**, **ANNEMAI RAABE**, **SELIINA MALININA**, **MARIS RODDENTAU** ja **BIRGIT PUKKA** Türit, **JULIA LAIDVEE** Paikuselt, **MERYLIN KRUUSMA** Laekverest, **MERIKE SAAR** Pärnjoelt, **LIISA AHI** ja **RIINA KLAANBERG** Koongast ja **INESSA DMITROVSKI** Hiiumaalt.

Emakeel

Emakeel on ilus
nagu päikese sädelus lumel.
Emakeel on kaunis
nagu vääriskristallid.
Emakeel on kui
hellitav tuulekohin su kõrvadele.
Emakeele kõla on
kui unelaul väikesele lapsele.
Emakeel on tore
nagu inimeste naer.
Emakeel on vajalik
nagu õhk, mida sa hingad.

Liisi Tõnisson Holstrest

Lumi

Taevaluugid kõik on vallo,
lumi sajab taevast alla.
Maa ja ilm kõik lund on täis,
ilmataat siin suusatamas käis.
Väiksed lumehelbepoisid hullavad
ilmataadi abilised neid juurde kallavad.
Lumehelbeid miljon tükki,
õhus teevad 50 kükki.
Nad maanduvad igale poole –
kirikule, rongile ja soole.
Sadu ikka veel ei ole lakanud,
hobusedki lume sees on kapanud.
Lumesahad kõiki teid koristavad
haiged lapsed nina luristavad.

Anett Pärisma Nõmme Põhikooli 4. klassist

Emakeelepäev

Taas kord kätte jõudmas on Eesti riigile üks imekaunis päev,
siis me kodumaa igal majal Eesti lippu lehvimas näeb.
Kõigis sõnades me keeles on oma eriline võlu,
millest igapäev peidus on üks heatahtlik sõnum.
Eesti keelt – me emakeelt – on kuulda igast väiksemastki majast,
sest me kallid emakeel on olnud meiega juba kaugest ajast.
Rääkides uhkusega sel päeval eesti keelt, kõik näevad,
et tähistame, eestlased, me oma emakeelepäeva.

Janika Ojamäe Tabasalu Gümnaasiumist

Heleriin Puistamaa

***

Emme,
vaata,
mina olen
sinu väike peegelpilt
Paber võta!
„Emme oma!“
kleebi mulle peale silt!

**Täname Kultuuriministeeriumi,
Kultuurkapitali ja Hasartmängumaksufondi.**

**Suur aitäh Haridus- ja Teadusministeeriumile,
kes tellis ajakirja 585-le koolile!**

***
 Eestlased
 Edukad
 Setomaa
 Tartumaa
 Ida-Virumaa
 Mõnus maa
 Alati olemas
 Arukas

Alar Padar
 Viluste Põhikooli 5. Klassist

***
 Idast tulid muistsed rahvad,
 avastasid Eestimaa.
 Siin oli puhast õhku
 ja ausaid südameid.

Siin said head põllumaad,
 oli Läänemeri ka.
 Eestimaal veel kaunis loodus,
 mis selle vastu saaks?

Steven- Marten Suur
 Viluste Põhikooli 5.klassist

***
 Eestimaa on ilus maa,
 siin on vett ja musta mulda.
 Õhku raudselt on siin ka.
 Mida vajad veel?

Eestimaal on eesti keel,
 Eestimaal on eesti meel.
 Kohti ilusaid siin palju.
 Eestlastele kodumaa.

Polina Kasyanova
 Viluste Põhikooli 5. klassist

LUGEDES LUSTIMA!

Lugemisaasta käib täie hooga! Mullu kirjutasite meile ja Suurele Laste Raamatuklubile mõnusaid lugusid ja luuletusi oma lemmikraamatutest. Nüüd ootame teie kirjutisi pealkirjaga „**Ja siis ma hakkam lugema!**“ Selle teema alla mahub igasugust juttu: võite kirjutada nii enda kui ka oma sõprade-sugulaste lugemisplaanidest ning ka sellest, millal ja kuidas meeldib teile raamatuid lugeda: kas laua taga, tugitoolis või koguni voodis und oodates. Mõni laps lubab endale iga peatüki järel ühe kommi või õuna, mõni mugib võileiba... Kas see tohtrite meelest just kõige õigem on, jäägu praegu kahe silma vahele – peamine on see, et ühel hetkel otsustad: „Ja nüüd ma hakkam lugema!“ Ootame teie lugemismõtteid **toimetuse aadressil** (Harju 1, Tallinn 10146 või leelo@healaps.ee) **hiljemalt 20. aprilliks 2010!** Igaletööle palume lisada enda ja oma kooli nimi, klass ja kodu-, kooli- või meiliaadress! Ja siis me hakkame lugema! Sest parimad peavad ju kevadel oma auhinnaraamatud kätte saama!

Hea Lapse toimetus
 Suur Laste Raamatuklubi

Nimi ei riku meest ega veist!

Muskusveisele andsid kaugete aegade inimesed üsnagi vale nime! Nime mõlemad komponendid on päris aia taha läinud, sest see loom (ladina-keelse nimega *Ovus moschatus*) kuulub enamini lammaste kui veiste sekka ja mingeid muskuskäärmeid pole tal ka olemas – arvatakse, et muskusega on teda seostatud seetõttu, et pulma-de ajal levitab isasloomade väljaheidet isevärki tugevat lehka.

Agas muskushärjad ise lõövad selle jutu peale ilmselt sõraga: nimi ei riku meest ega veist! Neid uhkeid ja majesteetlikult kogukaid loomi arvatakse meie planeedil olevat kahekümne viiest tuhandest kuni saja tuhandeni – mis seal öelda, isegi muskusveiste hulga suhtes ei ole loodusteadlased jõudnud ühele meelele.

Muskusveised ise seevastu oskavad üksmeelest lugu pidada: 10-20-pealistesse karjadesse koondudes suudavad nad jagu saada ka kõige kurjematest vaenlastest ja kõige suuremast pakasest.

Huntidele ja karudele oleksid muskusveiste vasikad muidugi magus suutäis, kuid kuna kari hoiab talv otsa ühte, siis moodustavad papad-mammad vaenlaste rünnaku ajal oma lapsukeste ümber tiheda ringi, millest ei mahu läbi ükski võsavillem, ja piisab ainult võimsate sarvede nägemisest, et mõista: siit pole kriimsilmal ega mesikäpal küll lootust ampsu võtta! Kui mõni eriti tige kiskja teeb siiski katset ringist läbi murda, lüüakse ta võimsate sarvedega pikali ja trambitakse surnuks.

Muskusveise kopsakat, 400 – 600 kilo kaaluvat keha katab väga paks ja tihe vill, mis talvel muutub lausa maani mantliks. 60 – 90 cm pikkuste pealiskarvade all on muskusveistel veel villane pesugi – äraütle mata tihe aluskarv, nii et kõige kõvem külmg ei pääse

neile ligi. Vasikatel küll nii paksu karva veel pole, kuid neid hoiavad emmed hoolsalt oma hõlma all soojas. Muskusveised imetavad oma lapsi üle aasta, ning piim on neil väga rammus – 11-protsendilise rasvasusega.

Suveks vahetavad muskusveised oma mustad hõlstdid tumepruunide palitute vastu. Sügisel aga tuleb suurem pesuvahetus: aluskarv aetakse tükkaaaval maha ja see asendub uuega. Muskusveiste villa kogutakse suure hoolega, sest see on lambavillast 100 korda soojem. Kanadas ja USA-le kuuluvas Alaska piirkonnas on üritatud seda ka hulgem koguda, kuid tööstuslikust villavarumisest on asi siiski kaugel.

Miks siis muskushärjad looduskaitse alla võeti, kui nad on nii võimsad ja elujõulised, et saavad kõigist vaenlastest jagu?

Maa peal on siiski olend, kes saab jagu ka kõige jõulise-mast ringkaitsest – nimelt inimene. Võimsate püssidega varustatud kütide vastu polnud kasu ei vaprust ega tugevast sarvest: otse vastupidi – kuna muskushärjad ei liikunud paigast, siis said ka kõige viletsamad jahimehed lühikese ajaga jagu terveist karjast... Samuti on muskusveiste arvu kahandanud lumerohked talved: on teada, et 1953 – 54. aasta talvel, kui Gröönimaal sadas maha 3-sentimeetrine lumekiht, hukkus seal suur osa täiskasvanud muskusveistest ja surid nälga kõik noorloomad, kes ei suutnud lund katnud jääkooriku alt toitu kätte saada.

Kunagi ammu elasid muskusveised ka Euraasia külmades piirkondades, nüüdseks võib neid kohata vaid Kanada põhjaosas, Alaskal ning Põhja- ja Lääne-Gröönimaal. Neid on püütud viia ka Norrasse ja Rootsisse.

Loodetavasti elasid muskusveised tänavuse talve kenasti üle ja valmistuvad juba samblikest mõnusaid suutäisi ampsama.

Alissa Nirgi, Pelgulinna Gümnaasium

Olga Nikulina, Pärnu Kunstide Maja

Mirjam Kristian, Pelgulinna Gümnaasium

Eva-Liisa Sepp, Tallinna 32. Keskkool

Reilika Saks, Tallinna 32. Keskkool

Lee Marion Lepik, Pelgulinna Gümnaasium

Rahvusvaheline laste kunstikonkurss-
näitus „**RAJA NEEDMINE**“
millega tähistada Veijo Tormise 80. juubelit

Saladus

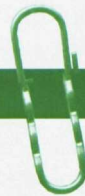
Kui saladuseks jääb saladus,
siis kiirelt läheneb vanadus.
Kui saladuse välja räägid sa,
siis südame puhtaks saad ka.
Kui saladuse jätab hinge,
siis aina ühel rattal teed ringe.
Kui sõbra saladus on see,
siis ikka hoia seda veel!

Kala

Küll on tore pidada kala,
kala vihkab käia jala.
Kala ujub vees,
paksu veekihi sees.
Kord hüppas veest välja kala,
hästi vaikselt ja sala.
Aga kiisu märkas teda,
kala ei näinud seda.
Kiisu tegi amps –
selle kala maitse puha jamps.

Serela Ebber Tartust

Tuulelohe

Kord elas tuulelohe,
ta oli päris muhe.
Ta lendas siia-sinna
mööda äärelinna.
Lendas korraga puu otsa
ja lennuelu saigi otsa.
Mis tal ikka enam kosta,
kui lennata enam ei oska.

Päkapikk

Kord käis mul külas päkapikk,
ta oli pikk kui tuletikk.
Seljas oli tal punane rüü,
kuid komme tema ei müü.
Tema annab tasuta,
ei hooli tema masust ka.

Telekapult

Kord läks mul katki telekapult,
tal sees oli täitsa lõssis mōlk.
Siis parandasin ta ära,
aga isa tegi ikkagi kära.
Parandasin liimiga ja oma mõttes siiliga.
Kokku tuli liimisiil,
Ema hüüdis seda nähes:
“See on minu küüneviil!”

Tere! Mina olen Serela. Olen 10 aastane ja õpin Tartu Veeriku Kooli 4.b klassis. Mulle meeldib väga õues käia, sportida ja matkata. Mul on 2 nooremat õde. Armastan oma peret väga. Samuti armastan ma meie pere lemmikloomi – kahte koera ja kolme kassi. Luuletusi hakkasin kirjutama 8aastaselt. Need on minu sees lihtsalt peidus ja ootavad õiget aega välja tulemiseks. Loodan, et need meeldivad teilegi.

Meid on küpsetanud tähed

Kui ema, isa või sa ise pistate koogi ahju, mida siis teete? Jah, muidugi hakkate ootama, et millal juba mõnusat koogilõhna ahjust tulema hakkab. Kuid kui ootate ja ootate, aga ei hakkagi – mis siis saab? Ega siis muud ei saa, kui et kas tuleb pliidile, kus ahi sees, tuli alla teha, või kui ahi on elektriline, siis see sisse lülitada. Muidu võite ootama jäädagi, ja mitte ainult ootama, vaid suisa nälga ära surra.

Nii see tundub olevat iga ahjuga. Välja arvatud üks ahi. Mis on see ahi, milles küpsetamise eest ei tule ei puude ei elektri eest raha maksta? See ahi on täheahi. Meie Maa puhul siis Päikese ahi, sest meie Päike on see täht, mis on meie jaoks kõige olulisem, kallim ja hinnatum. Päike on nõnda oluline, kallid ja hinnatud, et ega me tema peale just liiga sageli mõtle. See, et Päike lülitab end sisse hommikul ja välja õhtul, tundub meile üsna loomulik – nagu seegi, et kummalisel kombel ei

vaja Päike mingeid valgusetundlikke andureid, nagu need on tänavalampidel ja eramaja hoove valgustavatel laternatel, et need oskaksid pimedaga end sisse lülitada.

Päike ei vaja lülitit

Päike lülitas ennast sisse juba ammu, kuid mitte palju varem, kui Maa tekkis. Meid ja teisi elus asju polnud siis muidugi olemas. Ka teised tähed, mida selgetel öödel taevas näeme, ei ole olemas olnud igavesti, kuid siiski on väga paljud neist sündinud enne meie Päikest. Kui natuke liialdada, siis tegelikult oleme me kõik pärit tähtedest. Mitte tähtedelt, sest sealt me tulla poleks saanud, kuna oleks olnud hirmuäratavalt kuum, nii kuum, kui miski asi ei maa peal ega maa all saa olla. Vaid tähtedest.

Nojah, aga kuidas siis Päike ikkagi tekkis? Täht on kohutavalt kuuma gaasi kera. Täht ilmub välja ilmaruumis kohati hõljuvatest gaasi- ja tolmutõlvadest, nagu ilmub näiteks välja väikese pilvest – nii et me ei tea kahtlustadagi.

Kuidas on see võimalik? Aga nõnda, et kuigi tähed, sealhulgas meie Päike, pole üldse tahked nagu Maa ja koosnevad enamjaolt hoopis gaasidest, nii nagu koosneb meie hingatahke õhki gaasidest, siis kühvetavad nad ühe väga kerge vesiniku nimelise gaasi tuumade ühinemisel kokku kõik need ained, millest meie koos seisame. Midagi, millest üles ehitada meie luid ja konte, silmi ja kõrvu – isegi midagi sellist, millest oleks saanud kasvada puud või õitseda lilled – pole olemas olnud enne, kui tähed need oma ahjudes kokku kühvetasid.

Päikeses sees valitseb kohutu kuumus, millist pole võimalik uneski näha, ning selles kuumuses vesinikugaasi aatomid justkui sulavad kokku ja nõnda tekib veidi raskem gaas heelium, edasi aga see heelium ja vesinik sulavad kokku omavahel ja tekib üha raskemate ainete aatomeid, kuni lõpuks näiteks on valmis hapnik, mida me hingame, ja süsinik, millest me enamjaolt koos seisame. Nii et päike oli vajalik, et kühvetada kokku need ained, mis on tarvilikud, et saaks ehitada maju ja ronida puude otsa, ja et saaks üles ehitada koeri ja kasse, linde ja sisalikke ning tagatipuks veel inimesi ka.

Nojah, aga kuidas siis Päike ikkagi tekkis? Täht on kohutavalt kuuma gaasi kera. Täht ilmub välja ilmaruumis kohati hõljuvatest gaasi- ja tolmutõlvadest, nagu ilmub näiteks välja väikese pilvest – nii et me ei tea kahtlustadagi. Ainult et väikese pilvest, täht aga hoiab ennast koos. Tähte hoiab koos sama jõud, mis hoiab meid maa peal ja mis sunnib õuna maha kukkuma ja mille kohta öeldakse, et see on külgetõmbejõud.

Esimesed tähed olid väga suured, palju suuremad kui meie Päike. Kuid lõpuks ilmus lagedale ka Päike ja niipea kui see oli juhtunud, selgus, et ta ei tõmmanudki enda külge kogu gaasi ja tolmu, mis pilves hõljus. Ülejäägist tekkiski Maa ja meie naabrid ehk teised planeedid, millest meile kõige lähemad on Veenus ja Marss. Ja mis kõik ümber Päikeses tiirlevad.

See võttis muidugi palju aega, aga ilmaruumis oli piisavalt nii ainet, millest Päikest teha, kui ka aega, mille jooksul teda teha. Ja ainetest jäi ka Maa jaoks üle ning nõnda saigi võimalikuks, et läks aega palju või vähe – inimese eluga

võrreldes palju, Maa eluga võrreldes vähe –, ja esimesed elusolendid tekkisid maamuna peale. Need olid kõige pisemad, keda me palja silmaga ei näeks, aga kellelaolised elavad siiani meiega külge külje kõrval ja keda me aeg-ajalt kardamegi. Need olid üherakulised olendid, kelle seas ka bakterite sugulasi leidsid.

Tervitagem kosmilist tolmu

Kuidas elu areneda oskas, sellest võiks pajatada, kuid tuli meelde, et meil jäi ju kook ahju. Loodan, et teil ikka see meeles oli. Ja et oli meeles seegi, et lülitasite ahju sisse või panite kütet alla. Kui koogi unustasite, siis jookske kähku ahju juurde ja tõmmake kook välja – ega ta ometi kõrbenud pole? Loodetavasti mitte. Nii, nagu pole kõrbenud ka meie Maa – või kui, siis on see kõrbenud vaid mõnest üksikust kohast, mida me kõrbeteks nimetamegi. Koogilgi võib olla kõrbenud tükke, ent erinevalt Maast saab need lihtsalt välja lõigata. Maa küljest me aga tükke välja lõigata ei saa. Või kui, siis õige pisikesi. Neid tükke, mida inimene on ise valmis ehitanud ja mida ta raketideks ehk kosmoselaevadeks või kosmosesüstikuteks kutsub. Ja mida ta oskab Maalt eemale lennutada, kas siis ümber Maa tiirlema või hoopis kaugemale rändama saata.

Meie Maa tükke laiali saata ei suuda, ja tore ongi. Kuid meile tuleb mujalt ilmaruumist tükke kogu aeg juurde. On tulnud läbi kogu selle aja, mil Maa on olemas olnud. Neid tükke on olnud suuremaid ja pisemaid, ja koguni selliseid, mida me silmaga nähagi ei suuda. Me nimetame neid suuremaid taevakivideks ehk meteoriitideks, ja üks sihuke hiiglaslik meteoriit arvatakse üsna Maa noorusaegadel olevat vastu Maad plahvatanud ja Maa küljest välja rebinud nii suure tüki, et sellest sai Kuu, mis ümber Maa tiirutama jäigi. Oli see nüüd hea või halb, sest muidu oleks ju Maal rohkem ruumi, aga teiselt poolt jälle on ka vahva Kuud taevast näha meie õist jalutuskäiku valgustamas.

Meteoriidid on Maale jättnud palju märke maha, ja teinud aeg-ajalt suuremaidki vägitegusid. Arvatakse koguni, et ammuilma, 65 miljoni aasta eest, tappis üks Maale põrutanud hiigelmeteoriit dinosaurused maha. Mitte et ta neile pähe sadanud oleks, vaid tema plahvatuses tekkis nii tohutu tolmutõlv, et see kattis kogu Maa taeva ja muutis kliima selliseks, mis dinosaurustele enam ei sobinud.

Kuid mis ühele hea, see teisele halb. Kui meie esivanemate vaenlased dinosaurused Maalt kadusid, said lõppude lõpuks ka inimesed välja ilmuda.

Said ilmuda välja ja uudistada sügisest meteoride sadu taevast ning vahel harva kuulda ka sellest, et kusagile on mõni taevakivi maha kukkunud. Kuid me tavaliselt ei teagi, et tegelikult langeb meile pähe, selga ja jalga pidevalt imepeenikest tolmu, mis on pärit ilmaruumist. Kui lähete liivaranda, siis võite olla kindel – osa liivast, millel nii mõnus on käia või lamada, on pärit hoopis kõrgelt meie peade kohalt, isegi kaugemalt kui Päikeselt. Aga ega sellest ole suuremat häda midagi, sest nagu me juba tõdesime, pole kõik need ained, millest meie ja kõik meie ümber valmis tehtud, pärit ei kusagilt mujalt kui ilmaruumis hõljuvatelt tähtedelt. Nii et polegi vale ütelda, et oleme tähtede lapsed. Ja võime olla kindlad, et meile kaela langevat kosmilist tolmu maha pühkida ei saa, tõrelgu emad-isad, kui palju tahavad.

Ilmar Tomusk

Täiendatud aktusekõne

(Katkend peatselt ilmuvast jutustusest „Lõpuaktus“)

Ilja Teder, Rahumäe Põhikooli kunstiklassist

Volli kuidagimoodi jätta kasutamata võimalust keset suvevaheaega koolimajja minna.

Seetõttu oli ta koos paari klassivennaga juba kella kaheksast peale koolimajas ringi luusinud.

Umbes poole kümne paiku kooli sekretäri otsima läinud, ei leidnud poisid küll otsitavat, kuid märkasid tema laual valget mälupulka, mis lausa kutsus oma sisuga tutvust tegema.

„Vaatame, mis siin on, pärast toome tagasi,“ pani Hannes ette.

„Jou, mees!“ nõustus Volli.

Kuna poisid olid arvutiõpetust õppinud juba esimesest klassist peale, oli neil nüüdseks tagatud vaba juurdepääs arvutiklassile. Ning seda privileegi otsustasid nad kohe ka kasutada.

Volli pistis mälupulga arvutisse. Kahe gigabaidise mahuga mäluseade oli peaaegu tühi, sellele oli salvestatud vaid üks dokument.

„Mis see on?“ päris Hannes.

„Mingi kõne,“ teatas Volli. „Mingi aktusekõne. Oota, siin on tänane kuupäev. Ja pealkiri on „Põhikooli lõpuaktus, direktor Juta Peep“. Kuule, see on ju seesama aktus, mis täna kell kaksteist algab.“

„Aga loeme natuke, siis saame ka teada, millest direktor täna räägib,“ pakkus Hannes.

„Kallid lapsevanemad, vanaemad-vanaisad, sõbrad ja tuttavad, õed-vennad,“ luges Volli, „nii. Ja edasi – kallid lõpetajad... esimesel septembril... kahupead... See on hullult igav.“

„Vaata, kes selle on kirjutanud,“ käskis Hannes.

Volli sulges teksti, klikkis siis parema hiireklahviga dokumendi ikoonil, ise samal ajal seletades: „Nii, *properties, details*... selge. See on Sepiku kirjutatud. Sellepärast see nii igav ongi.“

„Aga äkki me saame selle natuke lõbusamaks teha,“ pakkus Hannes.

„Mismoodi?“ uuris Volli.

„Me lihtsalt täiendame seda natuke,“ selgitas Hannes. „Kui me sealt mõned kõige igavamad kohad ära kustutame ja nende

Tagant viendas reas istus isa ja ema vahel Volli, kes oli siin loomulikult selleks, et oma vanemale vennale põhikooli lõpetamise puhul üks korralik lillekimp kinkida. Kuid kuna klassijuhataja oli väiksematel poistel palunud hommikul saali kaunistama tulla, ei saanud

ase mele mõned naljakad asjad kirjutame, siis on direktoril seda kindlasti palju lõbusam lugeda. Ja Sepikul on seda palju lõbusam kuulata ja meil on aktusel raudsel palju lõbusam olla. Kui aktusel nalja ei saa, on seal ju hirmus tüütu. Mõtle – sa pead tund aega ühe koha peal istuma ja mingit tõsist juttu kuulama.“

„Ma arvan, Hannes-meese, et see on geniaalne mõte,“ tunnustas Volli oma sõpra. „Mu isa ikka ütleb, et isegi kõige paremat teksti saab toimetamisega veelgi paremaks teha.“

„Ja minu isa ütleb, et kordamine on tarkuse ema,“ lisas Hannes.

„Mis see siia puutub?“ ei saanud Volli aru.

„Ma ei tea,“ kehtitas Hannes õlgu ning tegi ettepaneku tööle hakata.

Poisid asusid usinasti asja kallale. Aktusekõne loeti rida-realt läbi ja kus iganes väikestele toimetajatele tundus, et jutt liiga igavaks läheb, kustutasid nad igava osa lihtsalt ära ning lisasid omalt poolt midagi, mis vähemalt poistele endile nii naljakas tundus, et ainuüksi mõte, et direktor selle ka aktusel ette võiks lugeda, ajas neid lausa pisarateni naerma.

Poisid töötasid kõne kallal nõnda ennastunustavalt, et ei pannud täheleegi, kui kell märkamatu kaheteistkümneme lähema hakkas. Peaaegu viimasel hetkel enne isa ja ema koolimajja tulekut jõudis Volli sekretäri kabineti juurest läbi põigata ning mälu pulga märkamatu lauanurgale poetada. Nüüd jäi vaid üle loota, et direktor täiendatud kõne ka aktusel ette kannab. Ning nagu me juba teame, ei olnud direktoril plaaniski oma väikestele pörandaalustele abimeestele pettumust valmistada.

Esimese täiendusena oligi Volli lisanud kõnesse meenu tuse tõestisündinud loost, mis nii temale kui ka tema vana-emale kindlasti eluks ajaks meelde jäi. Ning loomulikult oli see lugu seotud Volli lemmikvidinate – hammasratastega.

Paari aasta eest leidis Volli vanaema köögikappe revideerides sealt vana köögikombaini. Vanaema Klaara oli selle peaaegu nelikümmend aastat tagasi toonud Saksa Demokraatlikust Vabariigist, kus ta toona oma vanaemal, kelle nimi oli samuti Klaara, külas oli käinud. Sellist riiki polnud enam ammu olemas, sest Berliini müür oli langenu ja kaks Saksamaad olid ühinenud, kuid demokraatlike saksa inseneride loodud köögiabiline oli vanaema kapis alles. Ning mitte ainult alles, see lausa töötas, kuna vanaema segas sellega koogitainast, vahustas mune ja vahukoort või kasutas seda koguni kartulipüree valmistamiseks.

Kuna vanaema oli läinud parasjagu poodi koogimaterjali ostma, ei saanud Volli kuidagi vastu kiusatusele vaadata, missuguseid toredaid asju saksa insenerid selle vahva masina sisse on pannud. Õnneks oli vanaemal kui tubli ja ettenägelikul perenaisel köögisahtlis mitu erineva suurusega kruvi-keerajat, millest üks sobis suurepäraselt ka köögikombaini lahtivõtmiseks.

Loomulikult oli masina sees mootor. Kuid mootorile lisaks oli seal hea hulk erineva suurusega hammasrattaid. Volli kiskus kõik hammasrattad ükshaaval välja ning uuris neid lähemalt. Need olid täiesti korralikud hammasrattad, mis kõik ka omavahel ideaalselt sobisid. Hammasrattad olid helekollase tavotiga kokku määratud ega olnud peaaegu üldse kulunud.

Hammasrataste tagasi panemisega tekkis poisil aga

mõningaid raskusi, sest neid välja võttes ei jätnud ta meelde, milline ratas mis koha peal oli. Pika pusimise peale sai ta siiski kõik rattad oma kohale, kuigi päris kindel ta selles olla ei saanud, kuna hammasrattaid oli kokku peaaegu tosin ning võimalusi neid paigaldada veel mitu korda rohkem. Lõpuks kruvis Volli köögikombaini põhja masina külge tagasi, ronis taburetile ning pistis aparaadi oma kohale peaaegu lae all olevale kapiriulile.

Siis jõudis koju ka vanaema ning koogitegu võis alata.

„Kõigepealt vahustame ära kuus muna,“ teatas vanaema ning löi munad kaussi.

„Kas sa panid ikka täpselt kuus muna, nagu retseptis on?“ uuris Volli.

„Täpselt kuus, ei vähem ega rohkem,“ kinnitas vanaema ning pööras pahaaimamatult aparaadi lülitit. Ning seda, mis seejärel juhtus, ei suudaks ette kujutada isegi Saksa Demokraatliku Vabariigi teenelised köögikombainiehitajad. Kombaini labad hakkasid sellise hooga ringi käima, justkui oleks tegemist mõne maavälise tsivilisatsiooni tundmatu lennumasina propelleriga. Kombain aga hakkas tööle sihukese vingel vilinaga, justkui oleks tal Kuu peale jõudmiseks aega vaid kolm ja pool sekundit. Tõele au andes ei jõudnud köögikombain küll kuhugi, seevastu jõudsid munad. Kuid kuhu, seda ei suutnud esialgu tuvastada isegi selline kogenu munavahustaja nagu Volli vanaema, kes oli mune vahelduva eduga vahustanud vähemalt viiskümmend aastat. Sest mitte rohkem kui sekund pärast köögikombaini

„Mu isa ikka ütleb, et isegi kõige paremat teksti saab toimetamisega veelgi paremaks teha.“

käivitamist ei olnud kuuest kombaini löödud munast seal järel mitte ainsatki muna-aatomit, munamolekulidest rääkimata.

Hilisemal kontrollimisel selgus, et Saksa inseneride valmistatud ning Volli poolt tehniliselt täiendatud köögikombain oli suutnud pritsida täpselt kuus muna köögi seinte peale vaid ühe sekundiga, milline tulemus väärinuks kindlasti kandmist Guinnessi rekordite raamatusse. Lisaks sellele olid munad seintele pihustatud niivõrd kunstipäraselt, et kui seda pilti oleks näinud maailmakuulus Hispaania kunstnik, kubismi rajaja Pablo Picasso, suutnuks ta Guernica linna pommitamisest veelgi suurema väljendusjõuga ning kahtlemata veelgi segasema pildi maalida. Nii ei jäänud vanaemal muud üle kui Volli isa ja ema endale appi kutsuda ning ülejäänud päev köögi seinu pestes mööda saata.

Kooki aga Volli sel päeval ei saanudki, millest tal loomulikult mõnevõrra kahju oli. Kuid selle kompenseeris jäätis, mida poiss köögipesemise ajaks ostma saadeti.

Iseenesest mõistetavalt polnud direktoril õrna aimugi Volli sõprusest köögikombaini ja selle arvukate hammasratastega. Ainus, mida ta tõepoolest teadis, oli see, et tema kõne oli kuulajates tähelepanu äratanud.

Lembitu mõistatus

#14
02 2010

Kardole meeldib maailmas üle kõige süüa. Ometi ei söö ta kõike - näiteks apelsine, kuna nende koormine on tema sõnul liiga tülikas. "Ma ei saa istuda, söök käes, ja seda mitte süüa," väidab ta ise.

Nii sattuski poiss parajasse segadusse, kui pidi valima kolme kasti puuviljade seast - ühes olid õunad, teises apelsinid ning kolmandas õunad ja apelsinid segamini.

Iga kasti peal oli küll silt, ent Kardo teadis, et mitte ühegi kasti sisu ei ole tegelikult selline, nagu sildi peal kirjas.

Kardo sai valida endale ühe kasti. Seejuures tohtis ta kontrollimiseks ainult ühe avada ja sealt esimese puuvilja välja võtta. Kuidas õnnestus Kardol sel moel üles leida kast, milles olid ainult õunad?

Eelmine mõistatus

Eelmise mõistatuse lahenduseks on, et Lembitu isa aitab kõrvalistmele vanatädi. Auto võtmed andis ta aga oma heale sõbrale ning jäi ise koos Lindaga bussi ootama.

Seekordse vastuseni jõudmiseks on terve kuu - lahendus koos uue mõistatusega ilmub järgmises ajakirjanumbris.

www.DaagilineMaailm.net

Mõistatuse tegi Ande

7. veebruaril startinud kosmoselaeva Endavour-ST5130 komandör George David Zamka on rahvuselt

- a) tšehh
- b) ungarlane
- c) poolakas

Maailma vanima ämbliku-võrguga merevaigutükike leiti

- a) Inglismaal
- b) Leedus
- c) Saksamaal

Omaloominguvõistluse „Vancouver 2010“ teemaks on

- a) loodus
- b) sport
- c) muusika

Uus film „Alice Imedemaal“ põhineb samanimelisel raamatul, mille autoriks on

- a) J. K. Rowling
- b) Mark Twain
- c) Lewis Carrol

Cliff Richards saavutas 1968 Eurovisionil 2. koha lauluga

- a) „Congratulation“,
- b) „Contributions“
- c) „Condensations“

Muskusveised kaaluvad

- a) 14 – 16 kg
- b) 40 – 60 kg
- c) 400 – 600 kg

Maale kõige lähemad planeedid on

- a) Veenus ja Mars
- b) Pluuto ja Jupiter
- c) Merkuur ja Saturn

■ Vastused leiad sellest samast ajakirjanumbrist! Õigete vastuste saatjate vahel loosime välja lahedaid auhinnaraamatuid!

Mida ütles põldhiirepoeg nahkhiirt kohates?

„Kui kooli lõpetan, siis astun minagi õhujõududesse!“

„Ema, ema, vaata ruttu aknast välja: üks hiir jookseb õues, punane vihmakeep seljas?“

„No ja mis siis, Juku? Mis seal imestada: vihma ju sajab nagu oavarrest!“

Miks hiir ei abiellu elevantiga?

Elevant ei mahu kiriku uksest sisse.

Mille poolest hiir sarnaneb elevantile?

Mõlemad on suured, välja arvatud hiir.

Elevant läheb hiire juurde: „Kuule, hiir, ole hea ja laena mulle ujumispükse – minu omad läksid pesunööri kaotsi!“

„No olgu, eks sa siis võta,“ lubab hiir.

„Ainult et vaata, et sa neid välja ei venita!“

Miks elevant laenab hiirelt ujumispükse?

Seepärast, et tal endal neid pole.

Millal elevant kannab toasusse?

Siis, kui ta tahab hiirt ehmatada.

Mis on ühist hiirel ja printeril?

Mõlemad kuuluvad arvuti juurde.

Miks vanatädi ei julge arvutit kasutada?

Ta kardab hiiri.

Kuidas teha vahet hiire ja kivi vahel?

See, kumb sööb juustu, on hiir.

Kaks hiirepoissi on sahvris juustukera kallal. Korraga kuulevad nad kellegi lähenevaid samme.

„Vaata, süsimust kass seisab ukse!“ hüüab vanem ja kogenum hiirtest.

„Katsume, et kaome!“

„Ma ei teadnudki, et sa nii ebausklik oled!“ muigab noorem hiirepoiss ja pugib rahumeeli juustu edasi.

Hiir jookseb lõõtsutades urguga oma pere juurde, ise üle kere kriimustusi täis.

„Kes ütles, et mustad kassid ei too õnnetust? Tulgu välja – ma tahan tal näo üles lüüa!“

Kui vanaks hiir elab?

See sõltub kassist.

Pinali Päevaleht

(Postimehe eriauhind 2009)

Ühes suures ja pehmes pinalis elavad pliiatsid, pastakad ja teised kirjatartbed. Pliiatsid on väljast kõik ühesugused, aga seest on igaüks ise värvi ja kõigil neil on erinev iseloom. Pastakad on jõukamad kui pliiatsid, sest nemad on keerulisema ehitusega ja ka oma välimusele pööravad nad rohkem tähelepanu. Kuid sõbrad on nad kõik ja keegi ei ütle, et sina oled koledam ja vaesem kui mina.

Kogu pinalirahvas töötab koos ühise suure projekti kallal. Nimelt ilmub neil ajaleht, täpsemini Pinali Päevaleht. Trüki-kojana kasutavad nad punast koolikotti, sest pinalis on vähe ruumi. Et saada projektist täpsemat ülevaadet, vaatame, milline on ajalehe toimetus ja mida saab lehest lugeda.

Kodu-uudiste rubriiki toimetab Roheline Pliiats. Ta on ajalehe toimetuses juba terve aasta töötanud ja tunneb oma tööd hästi. Korrektor Kustu Kumm peab tema kirjutisi haruharva parandama. Tänapäev kodu-uudis kõlab nii:

„Uuendati terituskasvatust. Kui varem pidi terituskorrale maksma, siis praegu käib teritamine tasuta.“

Siseuudistes kirjutatakse ka:

„Täna hommikul külastas Pinalit Pliiatsikarbi peapliiats. Tuntud väliskülalise auks korraldati uhke pidusööök restoranis Pliiatsla.“

Välisuudiseid kirjutab Lilla Pliiats-Pastakas. Välisuudiseid on tavaliselt vähe, kuid siiski on igas lehenumbris üks uudis kodust kaugemalt. Näiteks kas või see:

„Pinali naabruses asuvas Pliiatsikarbis algasid erakorralised koristustööd. Kõik pliiatsid pidid ajutiselt oma kodudest lahkuma. On lootust, et õhtuks võib enamus neist koju tagasi pöörduda.“

Tänapäev ajalehes intervjuueeritakse ka linnapead. Usutlustest selgub, et linnapea tahab ajalehte laiendada ja mahukamaks muuta. Seega jääme ootama.

Viiendal leheküljel on tavaliselt aktuaalse teema kohta ringdiagramm. Seekordseks küsimuseks on:

„Kas te sooviksite viisavabadust Pinali ja Põranda vahel?“ 14 % küsitletutest vastas ei ning 86 % vastas jah.

Lühiuudiste rubriiki juhivad Suur Pliiats ise. Suur Pliiats on ka ajalehe peatoimetaja. Enamasti ilmub ajalehes – lühiuudis, sest need levivad kulutulena. Tänapäev lehest saab lugeda:

Pinali Põhikoolist varastati Koolikoti kaart, seetõttu jääb planeeritud ekskursioon Koolikotti ära. Varast otsitakse. Juurdlust toimetab Punane Marker.

Pinali Leiukas katsetati uut isekustuva pliiatsisõe valmistamise tehnoloogiat. Kasutades seda sütt, kaovad kirjavead iseenesest. Peagi peaksid need sõed ka poodidesse jõudma.

Pinali Päevalehes leidub ka reklaami. Siinkohal üks näide: „Kui ostad endale uue värvilise südamikü, saad teise värvi tasuta. Lisaks tasuta spaa-külastus.“

Sportist kirjutavad Käärid, kes ise on suured spordisõbrad. Kuna eile oli edukas jalgpallivõistlus, on see ka tänase lehe esiküljel.

Pinali meeskond võitis Pliiatsikarbi oma 2 punktiga. Lõppseisuks jäi 3:1. Suurt jalgpallilahingut soovis vaatama sõita palju Pinali spordifänne. Pinalirahvas on oma meeskonna sooritusega väga rahul.

Ajalehes leidub ka meelelahutust, peamiselt anekdoote ja koomikseid. Neid koostab Liimi Pulk. Tavaliselt on meelelahutusküljed üsna kleepuvad. Üks loetumaid koomikseid on koerast, kes leidis pliiatsi ja peab seda oma sõbraks.

Ajalehe ilmaennustaja on Kustutus Kumm. Tema parandab ka tekkinud vigu. Homseks lubab ta valgust ja sooja kuni 25 kraadi C. Võib sadada teritusjääke, kohati on sadu tugev.

Horoskoopi kirjutab Joon Laud. Tema teab alati, mis kedagi ees ootab ja ta ennustused lähevad alati täppi. Vahepeal asendab teda Mall – tema prognoosid pole nii sirgjoonelised, kuid ometi on needki õiged.

Selline on tavaline Pinali Päevaleht. Igal toimetuse liikmel on oma ülesanne ja kõik annavad endast alati parima.

Ann Meisoois Huvikeskus Kullo kunstiringist

Teatrinädal Potiste koolis

Märts on teatavasti teatrikuu. Sel puhul otsustas Potiste kooli energiline kunstiõpetaja Kleebika koolis teatrinädala korraldada. Iga päev said õpilased midagi teatriga seotut teha – maske valmistada, näidendeid kirjutada, etenduste kostüümide kavandeid joonistada ja palju muud põnevat. Oma tööst käisid rääkimas näitlejad ja lavastajad ning kolmapäeva õhtul külastati ühiselt teatrit.

Enim ootasid õpilased aga reedet, sest just sel päeval leidis vahetundide ajal aset „vaba lava“. Vaba lava tähendas, et esineda said kõik, kes tahtsid. Iga klass pidi tegema vähemalt ühe etteaste, ent kui soovijaid oli rohkem, sai kas või iga õpilane üles astuda.

5A klassi õpilaste hulgas oli esinejaid üsna mitmeid. Peerendi esinemisest, kuigi see õpilaste arvates just eriti põnev ei olnud, kirjutati isegi ajalehtedes. Nimelt püüdis ta sooritada uut maailmarekordit üsna kummalisel alal, 10 sekundi jooksul hiireklikkide sooritamises. Kehtiv rekord oli 151 klikki ning oma sõnul oli Peerend võimeline selle ületama. Uut rekordit kahjuks küll ei sündinud – poisi saavutuseks jäi 134 klikki – ent kohalik ajaleht kirjutas temast kui Potiste küla lootustandvast noorest sportlasest.

Esinejate hulgas oli ka Lembit ning tema tegi loomulikult mustkunsti.

„Seekord esitan ma teile ühe kõige klassikalisema illusiooni maailmas,“ alustas poiss oma etteastet, „nimelt kavatsen näidata abilise pooleks saagimist. Selleks oleks mul aga vabatahtlikku vaja. Kas on soovijaid?“

Pealtvaatajad jäid eestlastele omaselt tagasihoidlikuks ning vaid nohisid omaette.

„Kui ei, siis ei,“ jäi Lempis enesekindlaks, „eks ma teen siis endale ise abilise.“

Nende sõnadega võttis ta pabeririba ning joonistas sinna peale tüdruku. Kleebika ei oleks selle kunstiteose eest just kõrget hinnet pannud, ent kõigile oli vähemalt selge, et tegu on naissoost vabatahtlikuga.

„Saage tuttavaks, see on minu võluv abiline Kriipsu-Johanna,“ tutvustas Lembit ning jätkas pabernuku poole pöördudes: „Johanna, oled sa valmis mind aitama?“

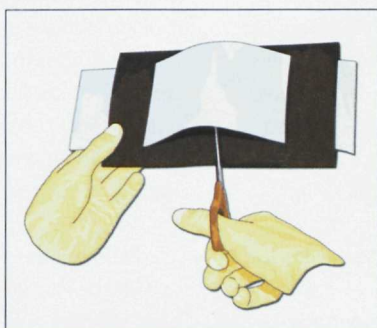
Johanna noogutas Lembitu abiga pead ning poiss võttis taskust ärälõigatud otstega ümbriku.

„Palun poe nüüd siia sisse,“ pöördus Lempis pabernuku poole – ent Johanna raputas pead.

„Ära karda,“ julgustas poiss ning pistis oma abilise ümbrikust tehtud „taskusse“, nii et pea jäi ühelt ja jalad teiselt poolt välja paistma.

Lembit võttis käärid ning, olles pabernukule viimased julgustavad sõnad öelnud, lõikas ümbriku pooleks.

„Nii hämmastav kui see ka ei ole, on Johanna täiesti terve,“ lausus poiss ning tõmbas pabernuku ümbrikust välja. Et ka pealtvaatajad selles veenduda saaksid, ulatas Lempis oma abilise publikule kontrollimiseks.

Kuidas Lembit seda tegi?

Triki saladus peitub avatud otstega paberist ümbrikus, mille sees pabernukk lõikamise ajal on. Selle oli Lembit eelnevalt salaja ette valmistanud.

Lapiku „tasku“ tegemiseks kasutas Lempis tavalist kinnikleebitud ümbrikku, lõigates selle lihtsalt ääred ära. Loomulikult võib tasku aga ka ise valmis meisterdada, liimides selle kokku näiteks A4 formaadis paberist.

Salajase ettevalmistusena lõikas Lembit ümbriku tagumise külje sisse kaks vertikaalset riba, peaaegu terve ümbriku kõrguselt. Ribade kõrgus peab olema paar sentimeetrit suurem kui pabernuku laius.

Kui Lempis nuku taskusse pistis, siis jälgis ta, et see libiseks esimesest sisselõikest ümbriku taha ning teisest jälle ümbriku sisse. Nii ei olnud pabernuku keskmine osa tegelikult lõikamise hetkel üldse ümbriku sees, kuigi publikule paistis teisiti.

„Abilist“ pooleks lõigates sättis Lembit käärid nii, et need lõikasid küll ümbrikku, aga mitte pabernukku. Kuidas täpselt, võid näha kõrvalolevalt jooniselt.

Kui poiss oli tasku peaaegu pooleks lõiganud, jälgis ta hoolikalt, et pabernukk nende tagant nähtavale ei tuleks. Selleks hoidis ta ümbriku pooli tihedalt koos ning, olles ümbriku täiesti katki lõiganud, tõmbas terveks jäänud „abilise“ kiire liigutusega välja.

Andes pabernuku publikule kontrollimiseks, juhtis ta sellega tähelepanu pabertaskult eemale. Nii sai ta oma kätte jäänud ümbriku tükid kokku kätardada ja minema visata – veel enne, kui keegi jõudis nende vastu huvi tundma hakata.

Esinemise põnevamaks muutmiseks mängis Lempis, justkui Johanna oleks elus abiline – rääkis temaga ning vastas pabernuku pead raputades või noogutades.

Mustkunstnik Ande

Algus "Hea Laps" 2-2010

Mirjam katkestas mu mõttelõnga, öeldes: „Tule, läheme siit uksest sisse!“
Uksest? Millisest uksest? Ma ei näinud ühtegi ust. Nojah, siin on ju ka kottpime. Miks ta siis arvab, et ma pean mingit ust nägema? Nojah, nemad siin võivad ju olla mingid ööinimesed. Aga mina ei ole mingi ööinimene, võtku see endale teadmiseks. Naine avas ukse ja lükkas mind uksest sisse. Toas oli ere valgus, mis pimestas mu silmi. Olin pahane – nii pahane polnud ma veel kunagi olnud.

Ma peaaegu et karjusin – nii kõva oli mu hääl: „KUS ME OLEME? JA MIDA ME SIIN TEEME?“

Mirjam ainult naeratas. Ma märkasin, et ta naeratas salakavalt ja ütles: „Lga asi omal ajal, kullake.“

Kullake? Mis kullake ma talle ikka olen? Ärgu arvaku, et ta saab niimoodi võita minu poolehoidu! Nojah, aga kui ta on selline rumaluke, siis olgu edasi!

See oli esik, kuhu me olime sattunud. Olin juba ereda valgusega harjunud ja nägin nüüd ruumi selgelt.

Kuid mulle ei antud aega seda silmitseda, sest Mirjam lausus kohe: „Mis sa ikka seal esikus oled? Astu edasi!“

Võtsin mantli seljast ja panin riidepuule. Jätsin ka oma kohvi esikusse, sest tundus totakas seda kogu aeg enda järel vedada. Astusin edasi ja nüüd nägin ma elutuba.

„Võta istet!“ palus naine.

Arutlesin, kuhu ma võiksin istuda. Siin on hirmus suur diivan ja mitu tugitooli. Kuhu istuda? Ma arvasin, et on ebaviisakas mitte istuda, kui teine palub, ja istusin diivanile, mis oli mulle lähemal. Mirjam ise istus tugitooli.

Vaatasin toas ringi. See oli üpris suur tuba. Nurgas seisis televiisor ja see oli hirmus pisike. Küllap pole telekas neile tähtis, mõtlesin ma. Huvitav, kas nad telekat üldse vaatavad. Televiisor ja diivan on ju kõrvuti ühe seina ääres. Nojah tugitoolid olid liigutatavad, aga miskipärast olid need pandud kõik rivvi teise seina äärde. Ühes seinas oli palju suuri aknaid. Vaatasin korra ka aknast välja, kuid see oli täiesti mõttetu tegevus, sest väljas oli ikka veel kottpime. Jah, päris pime siiski polnud, sest tähed helendasid ja taevast oli hiigelsuur täiskuu.

Vaatlesin siis tuba edasi. Toas oli veel suur vaip ja palju väikesi laudu. Oligi kõik.

„Sooviksid sa midagi juua?“ küsis Mirjam. „Teed, kohvi?“ Alles nüüd tundsin, et mul on janu, ja ütlesin: „Pisut vett sooviksin.“

Mirjam kadus teisse tuppa ja jättis mind üksinda. Heitsin veel pilgu üle toa. See tundus mulle kuidagi imelik. Mitte kui

Imedemaale

midagi ei vedelenud laudadel. Ei ühtegi pooleli jäänud ajakirja, ajalehte ega raamatut. Kõik tundus olevat nii korras. Mulle isegi tundus, et äkki siin ei elagi keegi. Kuid ikkagi... Miks see maja siis üldse olemas on?

Mirjam tuli tuppa tagasi, käes veeklaas, mille ta asetask minu kõrval olevale väikesele lauale. Võtsin klaasi ja rüüpsin suure sõõmu vett. Olukord tundus veidi ebamugav. Mirjam ei rääkinud midagi ja ma ei teadnud ise ka, millest rääkida. Ainuke asi, mida ma teada tahtsin, oli see, et kus ma olen ja, kuidas tagasi saan. Kuid sellest ei rääkinud see naine sõnakestki. Rääkis ainult umbmäärast juttu. Rüüpsin veel natuke vett, et ebamugavust vähendada.

Siis küsisin endalegi ootamatult: „Kus ma olen?“

„Tahad sa seda ikka veel teada?“ küsis naine.

„Jah, väga,“ sõnasin ma.

„Pea ma seda sulle ütlemä?“ küsis ta.

Olukord muutus veel ebamugavamaks. Mis küsimused need sellised on?

„Loomulikult,“ vastasin ma.

„Annab see sulle midagi?“ päris ta.

„Jah,“ kostsin mina.

„Olgu siis,“ ütles ta.

Lõpuks ometi mõistis!

„Plimui kalmamui arintui karintuui rintunkalee kisuurulaa arivuli,“ lausus ta.

„Mida asja?“ karjatasin ma.

„Ma ütlesin sulle,“ seletas ta sõbraliku näoga, „kus sa oled.“

„See ei ole vastus minu küsimusele,“ ütlesin ma.

Mulle endalegi tundus mu vastus kummaline. Tavaliselt ütlevad niimoodi õpetajad.

„Ma räägin lihtsalt teises keeles – oma keeles,“ selgitas ta kiirelt.

„Ma tahan teada, kus ma olen!“ laususin. „Ja kuidas ma tagasi saan?“

Naine vaikus.

Huvitav, kuidas see rong ikkagi siia sattus. Ma olen sellega sõitnud mitu korda, kuid kunagi pole juhtunud sellist asja. Kuigi jah, see oli esimene kord, kui ma sellega üksinda sõitsin. Enne olin sõitnud ikka koos vanematega. Aga ma olin alles saanud kaheksateist ja läinud kaheteistkümnendasse. Nüüd oli mul sügisvaheaeg ja ma lihtsalt tahtsin üksi reisida.

„Oled sa väsinud?“ küsis Mirjam. „Ehk tahaksid veel veidi magada?“

Magada? Ei, noh, seda ma nüüd küll ei taha.

„Ei, aitäh,“ vastasin viisakalt.

Mida me siin passime?

„Sa ei pea oma pead sellega vaevama, kus me oleme,“ lausus ta sõbralikult. „Küll sa varsti teada saad.“

Mirjam vaatas närviliselt käekella ja ütles siis: „Jah, isegi väga varsti.“

Kuidas ta teab, et ma sellele mõtlen? Äkki oskab ta

mõtteid lugeda? Vaevalt. Mulle tundus see ebareaalne. Äkki tahtis ta siiski mind aidata, kuid ei võinud seda mulle öelda mingil mulle teadmata põhjusel? Selles loos oli midagi kummalist, kuigi kõik näis nii reaalne.

„Lähme!“ kutsus Mirjam mind.

Kuhu, huvitav? Mul polnud aega küsida. Läksime jälle esikusse. Mirjam võttis oma mantli ja pani selle selga. Tegin samamoodi ja võtsin ka oma kohvri ning asusime teele. Kõndisime paar tänavat edasi. Mirjam peatus ja koputas uksele. Varsti avaneks uks ja meie ees seisis umbes kümneaastane mustade juuste ja suurte siniste silmadega poiss. Ta vaatas meid umbusklikul ja veidi kartlikul pilgul.

„Tere!“ ütles Mirjam ja ma ütlesin sedasama, sest ma ei tahtnud ju ebaviisakas olla.

„Tere!“ lausus ka poiss.

„Kas Martin on kodus?“ küsis Mirjam.

„Jah,“ vastas poiss.

„Kas sa saaksid teda, palun, kutsuda?“ päris Mirjam.

„Jaa, kohe,“ sõnas poiss ja kadus teise tuppa.

Varsti ilmus uksele veale umbes kolmekümneaastane mustade juustega mees.

„Tere, Martin!“ tervitas Mirjam teda kohe. „Tere, Mirjam!“ kostis Martin ja küsis: „Kes tema veel on?“

Mirjam silmitses teda pahasel pilgul ja vastas siis etteheitvalt: „Ma ju rääkisin sulle telefoni teel, et ...“

„Aa jaa, see plika,“ sõnas Martin.

„Ta ei ole plika,“ manitses Mirjam, „vaid... Noh, sa tead ise ka seda väga hästi. Ja muide, tema nimi on Anna.“

„Okei, okei,“ ütles Martin. „Tuled ehk siis edasi?“

„Viisakas oleks ikka öelda „tulete“, sest meid on kaks,“ parandas Mirjam.

„Nojah, tulete siis ehk sisse?“ küsis Martin.

„Jah, loomulikult,“ kostis Mirjam ja astus rahulikult sisse. Ma järgnesin talle. Edasi läks kõik kohutavalt kiiresti. Meie mantlid lendasid jälle riidepuudele. Minu kohver pandi kindlasse kohta esikus ja me läksime edasi. Ma ei saanudki aru, kui juba istusin eredas ruumis punase diivani peal. „Soovite te midagi juua? Teed, kohvi?“ küsis Martin.

„Jah, paluks teed,“ vastas Mirjam.

„Ja sulle, Anna?“ päris Martin.

„No... võib ka teed,“ kostsin.

Mõne minuti pärast tuli Martin kolme teetassiga ning asetask need lauale.

„Mis siis probleemiks on?“ uuris ta.

„Tüdruk,“ vastas Mirjam.

„Mis temaga siis on?“ katkestas Martin teda poolelt sõnalt.

„Ma ju rääkisin sulle telefonitsi,“ tuletas Mirjam meelde.

„Aa jaa,“ tuli ka Martinile meelde, „aga mis ma teha saan?“

„Räägi talle ära,“ pani Mirjam ette, „kus ta on.“

„Ja peale seda?“ uuris Martin.

„No sa tead ju seda ise ka,“ noomis Mirjam. „Me ju telefonitsi rääkisime sellest.“

„Mhm,“ mühatas Martin.

Kõike seda räägiti sosinal.

Jõin väikeste lonksude haaval teed. Mida nad arutavad? Mis telefonikõnest see Mirjam kogu aeg patrab? Kas ta helistas vahepeal, kui ma rongis magasin, Martinile? Kuidas tema aidata saab?

„No, kuidas ma seda seletan?“ oli Martin pahane.

„Mida?“

„Et kus me oleme.“

„Seda seletada on ju imelihtne,“ tähendas Mirjam.

„No seleta siis ise, kui see nii lihtne on!“ käskis Martin.

„Sa ju tead väga hästi,“ tuletas Mirjam Martinile meelde, „et ma ei saa seda rääkida.“

Mis segast juttu nad ajavad? Ma ei saanud mitte millestki enam aru.

„Kuidas sa ei saa?“ ei saanud Martin aru.

„Kas ma polegi sulle seda juttu rääkinud? Meil ei ole praegu selleks aega,“ lausus Mirjam. „Ma hiljem räägin.“

„Kunas hiljem?“ päris Martin.

„Noh, kunagi hiljem,“ lubas Mirjam. „Noh, siis, kui see asi on lahendatud.“

„Olgu,“ nõustus Martin.

Martin kõhatas kõigepealt oma kurgu puhtaks. Täpselt nii, nagu teevad seda mõned inimesed, kui nad hakkavad kõnet pidama.

Ja siis ta alustas: „Tere tulemast siia paika... ee... kuidas su nimi nüüd oligi?“

„Anna,“ aitasin teda.

Ta alustas otsast peale: „Tere tulemast siia paika, Anna! See on maailma parim paik. Sellist paika ei leidu mitte kusagil mujal. Selline paik on olemas ainult ühes kohas ja see on siin.“

Tõesti paistab küll ikka olevat mingi „parim paik“. Siin on kõik ju nii tavaline.

„Ma arvan,“ jätkas Martin, „et – ma isegi tean seda – sa oled seda paika varem näinud või vähemalt tead sellest midagi.“

Tõsi jah. See paik tundus ju olevat kuidagi tuttav. Alles nüüd sain ma sellest aru.

„Jah, see tundus mulle tuttav küll,“ kinnitasin ma.

„No vot,“ sõnas ta ja lõpetas siis oma jutu ühe lausega: „Ja see ongi sinu sihtpunkt, kuhu sa pidid täna varahommikul lennukiga lendama.“

„Mida asja?“ karjatasin ma. „Mida see kõik tähendama peaks?“

Mirjam heitis etteheitva pilgu Martini poole ja ütles: „Hea seletus oli sul! Tõeliselt hea!“

Aga Martin jätkas: „See rong oleks, jah, tõesti pidanud peatuma seal, kus ta seisma ei jäänud, vaid tormas edasi meie teadmata põhjusel. Siis tulid sina Mirjami juurde pingile istuma ja Mirjam ei osanud sinu küsimustele vastata. Olid ilmselt nii väsinud, et uinusid sealsamas pingil. Mirjam oleks pidanud ka seal maha minema ja samasse kohta lendama, kuhu sinagi. Ta jäi siiski rahulikuks, sest närvisedes ei suuda ju keegi arukalt tegutseda. Mirjam võttis mobiili ja helistas mulle. Seejärel helistasin mina lennujaama, umbes kümnele inimesele, kuni see lõpuks tulemusi andis. Niisiis sain teada, et see rong haakus kiirrongiga, mis ikkagi kusagil lõpuks ka peatub. See oli meie õnn, et ta just siin peatus.“

„Aga ikkagi, miks kogu see salatsemine vahepeal? Ja selline jutuajamine enne seletust?“ pärisin.

„Me tegime seda nimelt,“ vastas ta, „et sul huvitavam oleks.“

„Mul huvitavam oleks?“ ei saanud ma aru.

„No kui sa ausalt räägiksid, siis tegelikult ju oli ka,“ ütles ta.

Tõesti, kui ma nüüd tagantjärele mõtlen, siis oli ka.

Annabel Mäeste (10.a) Tartust

Muinasjutt väikese tüdruku imekirjast

Elas kord ühes väikeses Eesti alevikus pisike tüdruk. Ta elas täitsa tavalise tüdruku elu. Ei olnud tal ei õdesid ega vendi. Isegi lemmikloomade ei lubanud vanemad talle. Ema ja isa, kes olid asjalikud ja tragid, käisid päevast päeva hoolega tööl, aga tüdruk oli tihti ükski kodus ja vahel hakkas tal isegi igav. Muidu tegi ta tavalisi tüdrukute asju – mängis nukkudega, luges, veetis aega arvuti taga, käis sõpradega õues rattaga sõitmas. Aga ikkagi jäi tal aega üle ja igavusehetkedel tulid talle ikka ja jälle pähe kaks peamist mõtet. Ta unistas tihti, et tema elus juhtuks midagi põnevat, ja loomulikult unistas ta oma lemmikloomast – kassist.

Selle tüdruku isa oli suure rekka-auto juht. Tavaliselt töötas ta välismaal, aga seekord sattus ta tööasjus Saaremaale. Tagasiteel koju, oma kalli pere juurde, koputas praamil olles tema auto uksele suur ja tugev mees, kes osutus tuntud näitlejaks. Ta palus autojuhilt küüti, et jõuda Pärnusse oma naise ja kolme poja juurde. Loomulikult võttis tüdruku isa näitleja oma autosse. Kodutee kadus märkamatuks, sest mehed puhusid juttu. Räägiti nii maast kui ilmast ja ka oma lastest. Isa rääkis kuulsale näitlejale, et tema tütar unistab millestki põnevast. Pärnusse jõudes olid meestest sõbrad saanud. Ühel hetkel palus võõras isalt paberit ja pliiatsit. Mõeldes väikesele unistavale tüdrukutirtsule, kirjutas näitleja midagi paberitükile. Ulatades selle lapse

isale, ütles ta veel, et mees on suure ja sooja südamega, et aias tal kiiresti koju oma poiste juurde jõuda ning palus kirjakese anda edasi mehe tüdrukutirtsule.

Tüdruku isa jõudis koju siis, kui tütreke juba magas. Hommikul ärkates märkas laual kirja. Ta ei saanud aru, kust oli see kiri pärit. Ta luges seda mitu korda ega suutnud uskuda, et selle kirja oli kirjutanud kuulus näitleja. Laps oli põnevil!

Kui isa ärkas, nõudis väike tüdruk isalt selgitust. Isa rääkis siis oma kohtumisest võõraga. Sellest usumatust loost sai alguse selle tüdruku põnev hobi koguda tuntud inimeste autogramme. Nii oli täitunud tüdruku esimene unistus – tema ellu oli tulnud põnevust.

Kirja sisust aga sündis midagi veel hämmastavamat. See oli toimunud kui võlukiri, sest tuntud näitleja oli sinna veel kirjutanud: „Täitugu kõik su salasoovid, kui sa hea vaid olla proovid!“

Samal päeval koolist tulles leidis tüdruk oma ukse eest väikese kassipoja, kes abituna uksematil näugus. Nii oli temani jõudnud tema kõige suurem unistus – kiisuke. Oma soovust ja hellust andes tegigi ta ju head ja nii sündiski uus ime tema elus.

See oligi ju olnud tüdruku teine unistus.

Ja kui sinagi oled kannatlik, oskad unistada ja teed elus teistele head, saavad sinugi unistused tõeks.

Kass linnas

Nägin kord üht kassi,
kes otsis terrassi.

Ta oli väga tore
ja mina polnud kade.

Andsin kala kassile
ja saatsin ta terrassile.
Kalast alles on vaid pool,
aga juba lõpp on lool.

Kristiina Simulman
Tallinna 32. Keskkoolist

Elisa Rae Pärnu Rääma Põhikoolist

Hanedede aeg

Eesti pole pesitsevate hanede poolest just rikas.

Lääne-Eestis ja saartel elab siiski oma pereelu tuhatkond paari hallhansid. Ja nemad on sealkandis kevadeti ka ühed varasemad saabujad, vahel juba veebruari lõpus kohal, märtsis aga kindlasti. Kevadel ja sügisel saab aga haneparvedega tutvust teha peaaegu kõikjal Eestis, sest meilt rändab läbi suur hulk arktiliste alade pesitsejaid.

Märtsis-aprillis peatuvad meie põldudel rabahaned, kellel on pea ja kael tumepruunid, selg ja kõht hallikaspruunid. Mustal nokal on ere oranž muster, jalad on samuti erkoranžid – justkui helkurid liiklusohutuse tagamiseks. Veidi suurematel hallhanedel, kes on oma sulestikult rabahanedest tüki maad heledamad, on ka nokk ja jalad heledamad oranžikasroosad. Mõned nädalad hiljem pärale jõudvaid laukhansid saab aga eelnevatest eristada kirju kõhualuse järgi ning valge otsaesine aitab neid ära tunda lähemal vaatlusel. Maikuu kohatud haneparved on suure tõenäosusega alati suur-laukhaned, sest selleks ajaks on rabahaned juba lahkunud põhja suunas, samuti hallhaned – kes edasi lennanud, kes siinmail pesitsema asunud.

Muidugi, on ju olemas ka koduhaned, neidki võib mõnes kohas hulgakesi koos näha, aga hanede pidamine eestlaste hulgas väga levinud ei ole. Samas – väljend „nagu hane selga vesi“ on pärit tõenäoliselt just koduhanepidajatelt, ega mets-hanele keegi nii ligidale ei pääse, et talle vett selga visata. Aga väljend iseenesest tähendab ju seda, et hani on väga vee-lembene. Vesi on hanede lemmikelukeskkond. Meie näeme

neid kevadeti ja sügiseti põldudel sellepärast, et seal nad leiavad toitu, koguvad jõudu edasirändamiseks. Kevadel on ju põldudel toidulaud kenasti kaetud, justkui hanede jaoks! Märtsis on lume alt välja sulanud taliviljaoras, mida on hästi mõnus näksida, hiljem külvavad põllumehed juba suvilja maha. Kust võiks haned aimata, et seda vilja nende jaoks ei külvata? Tundub ju loogiline, et külalistele kaetakse laud? Aga põllumeestel on nutt varuks, nendel oli plaanis hoopis oma peret toita. Mingil määral riik kompenseerib põllumeestele hanede tekitatud kahjusid, aga see pole suurem asi lohus, põllumees vajab ju saaki!

Ei tea, kust küll on tulnud see „haneks tõmbamise“ väljend. Hanesid naljalt haneks ei tõmba. Ega haneparvele ligi hiilida ei õnnestu, neil on alati valvurid väljas, kes annavad lähenevast ohust märku. Nii on ju haned isegi Rooma linna päästjatena ajalukku läinud. See juhtus väga ammu, aastal 390 e.u.a., mil gallid purustasid Rooma armee ning purustasid Rooma peaaegu tervenisti, vaid selle ligipääsmatus kindluses Kapitooliumis varjas end väike salk noorukeid. Gallide katsed Kapitooliumit rünnakuga vallutada ei õnnestunud ning seda asuti piirama. Öösel püüti väga vaikselt üles ronida Kapitooliumi järsust nõlvast ning see olekski õnnestunud, kui haned, kes olid pühendatud jumalatar Junole ning asusid seetõttu Kapitooliumi templis, poleks tõstnud kisa. Tänu hanede kisable ärkasid roomlased ning paiskasid kuristikku kogu gallialaste väeüksuse.

Eks paljud on kindlasti lugenud ka Nils Holgersoni seiklustest, kust saab samuti hanede kommetest aimu. Nils oli 14-aastane rootsi poiss, kes põialpoisiks nõjutuna hüppas selga

Hanesid naljalt haneks ei tõmba. Ega haneparvele ligi hiilida ei õnnestu, neil on alati valvurid väljas, kes annavad lähenevast ohust märku.

oma pere isahanele Martenile, kes otsustas metshanedega koos rändama minna. Nii sattus Nils kõige kuulsamasse haneparve maailmas, mida juhtis saja-aastane hani Akka. Tema seiklused hanedega koos läbi Rootsi on väga põnevad lugeda, kuid tegelikkuses muidugi koduhaned rännata ei suuda, nad ei jaksu üldse lennata. Samuti ei ela haned saja-aastasteks. Küll on aga tuvastatud veerandsaja-aastaseid rabahanesid, vanim teadaolev oli isegi 29 aastane.

Hanedega koos rännata Nils Holgersoni kombel on aga tänapäeval täiesti võimalik. Tõsi küll, mitte hane seljas istudes, küll aga virtuaalselt, hane selga kinnitatud satelliitsaatjate abil. Kolme aasta eest kinnitati selline saatja Hollandis 10. veebruaril Niki nimelise suur-laukhane selga ning ajal, kui meie raadiojaamadest võis sageli kuulda Niki-nimelist popartisti laulmas äikesest ja päikesest, tiirutas Niki-nimeline pophani aprillis-mais Lääne-Virumaa kandis põldudel ringi

ning pugis tublide Virumaa põllumeeste külvatud viljateri. Nädala jagu peatus enne ka Võrtsjärve kandis. Oma pesitsuspaigas Belõi saarel viibis Niki juuli algusest augusti lõpuni ning oktoobris lendas taas Eesti kaudu lõuna suunas, Kesk-Euroopa talvitusaladele.

Arkiliste hanede rännuplaanid näevadki ette, et liigutakse kevadel paarisajakilomeetrite teelõikude kaupa ning nuumatakse end vahepeal korralikult. Vaid viimane teekond enne pesitsusalasid võetakse ette pikem, kuni tuhat kilomeetrit. Ühes piirkonnas võib haneparv paigal püsida nädalaid, kui toitu piisavalt. Päeval nuumatakse end põldudel, ööbima koguneatakse veekogudele. Mullu võtsin 30. aprilli õhtul ette väikese matka Peningi rabasse Loilasmäe järve äärde. Alates päikeseloojangust hakkas sinna kogunema laukhanesid justkui nõidu Walpurgi ööl Blocksbergi mäele ... aga oligi ju volbriöö! Pooleteise tunni jooksul loendasin üle 16 tuhande saabuva hane, järvepind lausa mustas neist ning oli korralikult saginat täis. See oli tõeline haneelamus!

Laplaste sõnul seisvat hani lindudest jumalale kõige lähemal. Aga põhjamaade rahvastele olidki haned vanasti väga olulised linnud, sest moodustasid olulise osa nende toidulaua. Eks sellepärast koduhanedki on hallhanedest välja aretatud, et haneliha on väga maitsev. Tänapäeval on hanejaht väga rangelt reguleeritud ning seetõttu saavadki meil rändepaatustel viibivad haneparved end siin hästi ja turvaliselt tunda, et jaht neile pole lubatud. Seega – nautigem nende suurte ja põnevate lindude tegemisi praegu, sest nende siinviibimise aeg on üürrike!

Peep Veedla tekst ja fotod

IMELINE 3D VALTUD KINODESI!
EESTI, VENE VÕI INGLIŠE KEELES!

ALICES 5. MÄRTSIST

HEA LAPS

Kadri Adamson

JOHNNY DEPP

Disney

TIM BURTONI FILM

Alice in Wonderland

MTÜ Loominguline Keskus KUNGLA, Kullo Lastegalerii ja ajakiri Hea Laps kuulutavad välja laste ja noorte omaloominguvõistluse "Vancouver 2010", mis on pühendatud Kanada linnas toimuvatele XXI Taliolümpiamängudele.

Võistlus on jätkuks traditsioonile, mis sai alguse 1996. aastal, kui esmakordselt korraldasime laste ja noorte joonistusevõistluse "Atlanta 1996", mil võistlustöid laekus 1111. Joonistusvõistlusele "Sydney 2000" saabus 1063 võistlustööd.

Joonistusvõistluse teemad on sport, meie sportlaste ettevalmistused taliolümpiamängudeks, mängudel osalemine ja saabumine koju, kõikide teiste meie tippsportlaste treeningud ja võistlused, igapäevane spordiga tegelemine, vaba aja sportlik veetmine ja ka võistluste organiseerimine.

Parimad noored kunstnikud selgitatakse järgmistes **vanuserühmades**:

kuni 6aastased

kuni 8aastased

kuni 11aastased

kuni 14aastased

kuni 16aastased (kaasa arvatud)

Võitjaid autasustatakse kvaliteetsete kunstitarvetega maailmamainega pliatsitootjalt STABILO, olümpiasümbollikaga meenetega, auhindadega sportlastelt ja võistlust toetavatel ettevõtetelt.

Võistluse patrooniks on olümpiavõitja Ants Antson.

Võistlust toetavad Eesti parimad sportlased 2009" Andrus Veerpalu ja Ksenija Balta ning sõudekuulsus Jüri Jaanson.

Võistlustööde laekumise viimane **tähtaeg on 10. aprill 2010. a.**

Võistlustöid avaldatakse veebilehel www.kungla.eu

Joonistused palume tuua Kullo Lastegaleriisse (Kuninga 6, Tallinn, T - L kell 10:00 - 18:00) või saata postiga aadressil: MTÜ Loominguline Keskus KUNGLA, Lehola 9 – 30 Tallinn 11619

Lisainfo telefonilt 58095736
e-maililt lk.kungla@yahoo.com

Võistluse tunnuspildiks on Rakke Gümnaasiumi õpilase Kadi Jaanseni ja Viljandi Maagümnaasiumi õpilase Kadri Villemi joonistus "Eesti sport tippu"

RÄHN on tugevate luudega puusepp

Rähni raudköva nokk

Linnu nokk on luust. Ei rauast ega kivist. Ehkki rähn võib sellega näiteks puutükke pilbasteks lõhkuda, pesakoopa tarvis tüvesse auke raiuda, käbisid purustada, toksida-trummeldada-peiteldada. Täpsemalt öeldes – nokk on elund, mis lindudel on moodustunud pikenenud näoluudest, üla- ja alalõualuust ning neid katvast sarvestast. Nii nagu kõik teisedki luustiku luud, võtab nokk seega osa ka ainevahetusest, olles osa keha elavast tervikust. Noka kuju, suurus ja tugevus peegeldavad linnu eluviisi. Rähni nokk on midagi peitlit, haamri, tangide ja kruvikeeraaja vahepealset.

Pidev puutöö on ühtaegu luutöö. Köva kolkimine-prõmmimine teebki rähni noka aegapidi raudkövaks. Rähni ajal munast koorudes veel sellist „kivirikvest“ kaasas pole. Nokk ja kogu luustik kasvavad tugevaks järjekindla toksimise tulemusena. Iga noka-löök kaigub luustikku ja soodustab luukoe kasvamist. Põrutused ja toksimine kanduvad nimelt edasipõrgete põhimõttel luurakkudesse, mõjutades nii nende aktiivsust kui ka ümbritsevaid lihaseid. Tugevate luude toeks on rähnil tugevad lihased. Puu külge klammerdub ta siikete ronijalgade ja teravate taaklevate küüniste abil. Sealjuures on rähnijala kaks varvast naaskeljal

taha- ja kaks ettepoole suunatud. Puutöö tegemiseks on rähnil püstist asendit tarvis kestvalt hoida. Ka kaelalihased peavad tal tugevad olema. Vetrivate sabasulgede ja jäikade tüürsulgede näol on rähnil omast käest võtta „sabapink“, mis moodustab kindla toe puul püsimiseks. Tänu võimsale keelelihasele saab rähn ka oma ülipikka peenikest keelt pikalt välja sirutades toidu kaugelt kätte, näiteks õngitsedes üraskeid puukoore alustest käikudest. Rähn liigub osavalt mööda spiraali ümber puutüve. Tiirutades nii kas kevadtantsuks või kellegagi peituse mängimiseks ja piilumiseks.

oksatüügast ja nende hoopide all vibreeriv oks teebki oma-pärast tra-ta-ta-põrinat. See trummeldamine asendab kirjurähnil laulu. „Muusika“ peale lendab emasind ligi, moodustub paar, kes kaitseb agaralt oma territooriumi, sellelt kõiki teisi rähne minema ajades.

Luuliikumine on luustikku tugevdav liikumine. Liikumise toime inimese luustikule on muuseas samalaadne. Kõik seesugune liikumine, milles leidub tõukeid, pörotusi, pörkeid, järske asendimuutusi ja lööke, kasvatab luude tugevust. Head luutugevdajad on kõik reketi- ja pallimängud (jalgpall, võrkpall, korvpall, tennis), jooksmine, tantsimine, hüpeterikas võimlemine, sh eriti hüppenõoriga hüppamine. Ka hoogne käimine on hea luuliigutaja, eriti konarlikul pinnal ja mitmekesisel maastikul. Liikumisest saadud kasu hakkab luudest vähenema, kui liikumist jääb vähe-maks. Rähni nokk, lihastik ja luud püsivad puutöövõimelistena üksnes tänu puutöö pidevusele.

Toaknast paistab rähni puu – üle 50 aastane vaher (pildil).

Suur-kirjurähn käib seal ühte puu keskpäigas asuvat poolikut oksaharu vasardamas raudse järjekindlusega iga päev. Kopsimine käib 10 – 15-minutiliste seeriatena ja nokalöökkide jadas – toks-toks-toks! kostub 2 – 8 hoopiga järjestikku. Mis eesmärgil ta seal kõmmib?

Hommikvõimlemiseks – väänkael* hüppab – jalad koos 10 üleshüpet, pöörates hüppamise ajal pead vaheldumisi kord vasakule, kord paremale.

Valva, et püsiksid rütm ja tasakaal!

Vahetunniks – 30 hüpet hüppenõoriga – kes-mida-oskab-põhimõttel.

* Väänkael on liik rähnlasi, kes puul istudes kääneb alatasa oma pead kord vasemale, kord paremale ja on sellest oma nimegi saanud.

Allikad: UKK-instituut; Loomade elu. 6 köide. Linnud. Tallinn, 1980; Punane raamat, 1983; M. Mäger. Linnud rahva keeles ja meeles, Tallinn, 1969.

Maire Sirel,
Eesti Südameleit

Väänkael

			kodu-loom	aasta õlipuu vili	ahne, saama- himuline Uku	naised kloostri	Eesti Maja
					Kas ülal või ... ? Uku Masing		
							roni- taim
							panen juurde
			Rooma number 505. 4. noot		soome- ... keeled		
Paula	viljapuu kaheksa jalaga loom	sina vaata; silma- haigus	Mööga- vendade ... pikne				
kõrvadega talimüts Karksi- Nuia					gramm teose kokkuvõttev järellugu		
			7. noot kirjavahe- märk karusmari väle, vilgas tribulise tagumikuga Aafrika loom				
milli- liiter Donald		kauplused volt			maailma- jagu Iris Rooma number 51 tükk tervikust	eskimote lumest maja	
Paul Keres		kahekõne Pipi Pikksukk		pehme mööbliese voodi	Lauri		
Ursula sekund	... Margareeta torn Tallinnas Priit				5. noot Lembe		
		... söimab katelt leemega toit	pidulik õnnitlus- hüüe				

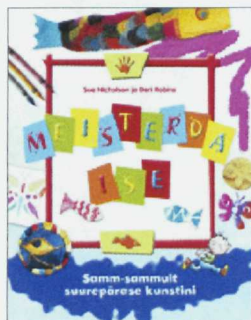
Miriami nukuraamat

Kunstnik **Ivika Uisk** on Nukufilmi-... Miriami hea sõbratar: just Ivika mõtles välja, missugune peaks Miriam ekraanil välja nägema. Väikesest peast oli Ivika üheks lemmiktegevuseks pabernukkude joonistamine – küllap ta sellega oma käe osavaks treeniski. Kuigi praegu on poed igasugust mängukraami täis, leidub siiski tüdrukuid – ja miks mitte ka poisse –, kellele meeldib päris oma nukke ja neile riideid joonistada. EPL Kirjastuse väljaandel ilmunud **“Miriami nukuraamat”** annab selleks kindlasti palju häid mõtteid ja nippe. Lisaks kõigele muule annab raamat väikese ülevaate moekunsti ajaloost.

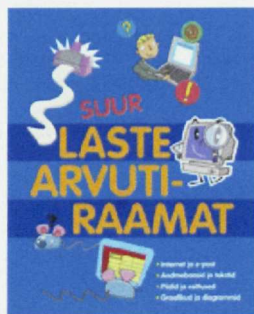
Ikka ise!

Kirjastus **Varrak** ilmutas suure ja kauni kunstitegemise raamatu lastele **“Meisterda ise”**. **Sue Nicholson** ja **Deri Robins** õpetavad lugejatele nii taimede kui ka loomade, nii linnade kui ka inimeste joonistamist, mitmesuguste kunstitehnikate kasutamist ja lähedate kujude meisterdamist. Autorid näitavad sõnas ja pildis ka kõige kaasaegsemate kunstiteoste valmimist. Raamat on väärt kingitus igale perele, kus kasvab lapsi, kes ei taha olla viripillid ega tukunuiad.

Suur laste arvutiraamat

Arvutita ei kujuta oma elu vist ette enam keegi – ei täiskasvanud ega ka lapsed. Mõni laps arvab koguni, et raamatuid polegi mõtet lugeda, kui arvuti on majas olemas. Nii see kindlasti ei ole: tark ja tegus inimene vajab mõlemat. Mõni raamat aga pühendub algusest lõpuni arvutiasjandusele. **Anne Rooney** **“Suur laste arvutiraamat”** sobib esimeseks tutvuseks kompuutriga, kuid kindlasti pakub üht-teist põnevat ka neile, kes juba maast-madalast hiirt peos hoidnud. Raamatu sabas on ka sõnastik, mis seletab lugejale asju, mida mõni ehk õpetajalt küsida ei sõandagi.

Põnev ja südamlük

Austrias sündinud ja lapsena Inglismaale elama asunud **Eva Ibbotsoni** raamatutes („Kaasani täht“, „Reis merejõe le“, „Reis merejõe le“) on alati põnevaid sündmusi ja isevärki tegelasi, kuid samas pole need mingid märulijutud, milles toimuv uneneb kohe, kui viimane lehekülj loetud. **„Kiilivõrendik“**, mis ilmus kirjastuse Varrak kaudu, pajatab inglise koolilastest, kes satuvad sõjaeelsesesse Bergaania – väikesesse rahuarmastavasse kuningriiki, millel on õnnetus paikneda hitlerliku Saksamaa naabruses. Et seda kaunist maad vallutada, ei pörka Hitleri käsilased tagasi ka kuninga mõrvamisest. Prints Karil aga pääseb tänu inglise tüdrukule Tallyle põgenema. Mis edasi juhtus, seda lugege juba raamatust.

***

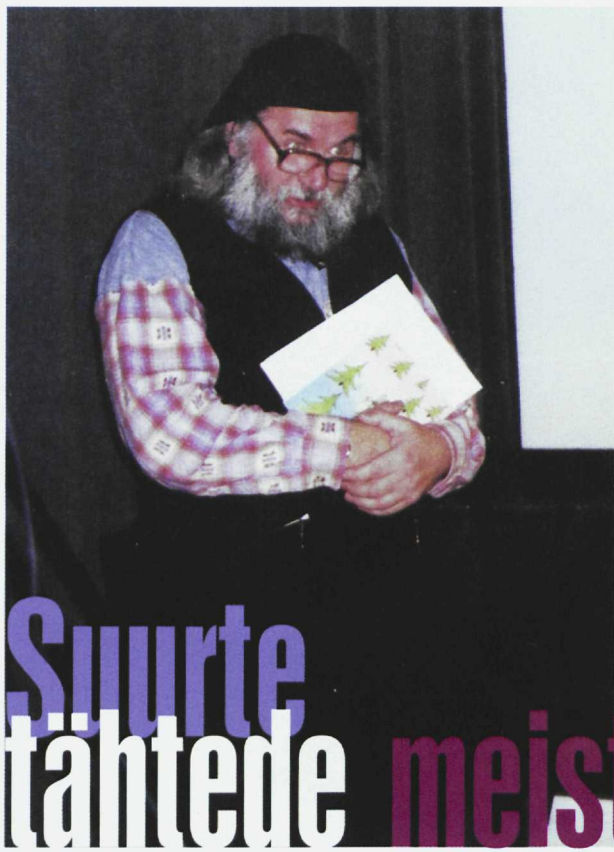
Jaamakorraldaja puhus oma vilet. Rong hakkas liikuma. Palee tornis künka otsas oli lipp poolles mastis, aga Karil ei pööranud pead. Mõõda söötsid viinamäed ja viljaaiad, sama kaunid nagu ikka, aga oli märke sellest, et Bergaania riiki ähvardab nüüd oht. Teedel võis näha soomusautosid ja sõdurisalku.

„Sinuga saab kõik korda, küll sa näed,“ ütles Tally kätt Karili käsivarrele asetades. „Vähem kui kahe tunni pärast oleme piiril.“ Aga enne, kui pois talle vastata jõudis, sukeldus rong oma pikkuse poolest kuulsasse tunnelisse.

Silmale, kõrvale ja südamele

Väikeste ja suurte loodusesõprade rõõmuks ilmutas **Looduskalender** vahva neljast CD-st koosneva plaadisarja, millel on kokku 40 lugu igasugustest põnevatest asjadest: puudest ja lilledest, loomadest ja lindudest. Sarja esimene plaat „Õhus on varakevadet“ ilmus juba 2008, nüüd siis lisandus kolmest CD-st koosnev plaadikogu, mis tutvustab varasuvist, varasügisest ja eeltalvist Eestimaa loodust. Lisaks juttudele, mida esitavad autor, Loodusajakirja toimetaja **Helen Arusoo** ja **Hannes Hermaküla**, kuuleb plaatidelt ka looduse häält ja muusikat, mille autoriteks on **Matis Metsala**, **Paul Daniel** ja **Raul Sööt**. Plaadikarbid leiad ka kenad väikesed raamatukesed fotodega, mille autoriks on loodusfotograaf **Arne Ader**. Kogu see mõnus materjal sobib nii lasteaedades kui ka algkoolides ja kodudes kuulamiseks-lugemiseks. Tarkus tuleb tasapisi ju nii silmade kui kõrvade kaudu!

Suurte tähtede meister

26. veebruaril oleks luuletaja **Ott Arder** saanud kuuekümnepäevaseks. Kindlasti teavad paljud lapsed tema luuletusi, mille juurde on heliloojad – eriti Rein Rannap – kirjutanud melodiat, mida on laulnud juba mitme põlvkonna lapsed: „Pisike puu“, „Maakaart“, „Lapsed merre“. „Tule metsa!“

2004. aasta Tartu laulupeol oli poistekoori kavas Ott Arderi – Rein Rannapi laul „Tule metsa! Mine metsa!“ ning väljakutäis laulusõpru ootas aplausi lõppedes

luuletajat dirigendipulti kummardama. Ott olnuks kindlasti õnnelik, kuulates, kui hästi ta laul Taaralinna poiste esituses kõlas. Aga kahjuks oli just tund aega enne tartlaste laulupeo algust saanud kurb teade Kassarist, kus asus Arderite suvekodu: Otti ei ole enam...

Nagu ta luuletused, nii oli ka Ott Arder ise meeldejääv, muhe ja sõbralik, nii naeru- kui ka pilahimuline. Suure habeme ja kõmiseva hääl poolest meenutas ta lastele jõuluvana, kes pidas lugu nii salmidest kui ka lauludest. Oti vanaisa Aleksander Arder oli omaaegne kuulus ooperilaulja ja laulpedagoog, luuletaja

noorem vend Jaan laulab ansamblites Hortus Musicus ja Apelsin ja Jaani tütre Helin-Mari Arderi esinemisest peavad džässisõbrad väga lugu.

Võib-olla on teil kodus mõni Ott Arderi luulekogu – neid jõudis ta avaldada terve rea: „Bumerang“, „Koer poiss sõitis jäne“, „Mine metsa“, „Potsatus“, „Valge raamat“... Äsja ilmus aga Kirjastuselt TEA väike ilus raamat „Ott otsib karuoblikat“, mille koostas luuletaja lesk Marika Arder ja illustreeris Heiki Ernits.

NB! Ärge arvake, et suured tähed onu Oti raamatus tähendavad, et salmid on mõeldud pisematele! Nimelt kirjutas Ott Arder põhimõtteliselt kõik täiskasvanute luuletused tavaliste tähtedega, lasteluuletused aga pani kirja suurte tähtedega. Ise põhjendas ta oma kirjaviisi sellega, et lapsed on tema jaoks sedavõrd tähtsad, et nendele tulebki ainult suurte tähtedega kirjutada!

Ott Arder

TAAS TIIGI ÄÄRES

TIIGI ÄÄRES KESET LINNA
HEA ON IGA AASTAAEG.
TALVEL LÄHEN IKKA SINNA,
KUI ON KOOLIVAHEAEG.

TIIGI ÄÄRES KESET LINNA
SIIS EI KROOKSU ÜKSKI KONN.
JÄÄ KUI KATAB TIIGIPINNA,
SIIS SEAL UISUVÄLI ON.

UISUTAB SEE, KEL ON UISUD.
KELGUTAB, KEL SOOME KELK.
EI MEID SEGA TALVETUISUD,
JÄÄL ON LIGITÕMBAV HELK.

TULLES TIIGILT, JALAJÄLGI
JÄÄB MUST MAHA LUMELE.
SUVEL AGA MUUDKUI JÄLGI,
ET EI ASTUKS MURULE!

KEVADTALVISE PÄIKESE ALL

TALVETRALL KÄIB TUISUSAMMU,
TUISUSAMMU, UISUSAMMU.
KELLEL VÕIMALIK, SEE LIIGUB,
VÄRVUKENE OKSAL KIIGUB.

PAIGAL SEISAB, MIS TAL MUUD,
LUMEMEES, KÄES VANA LUUD.
SEISAB JUSTKUI KOJAMEES
SULAILMA OJAMEES.

See naljakas Äpu

Kui su ema oli väike, meeldis talle kindlasti telesaade „Kõige suurem sõber“. See kõige suurem sõber oli rebasekarva narmaskostüümis tegelane Leopold. Leopoldil oli väike sõber Äpu, naljakas kinnasnukk. Nüüd olemegi hakanud kinnasnukke nimetama äpudeks.

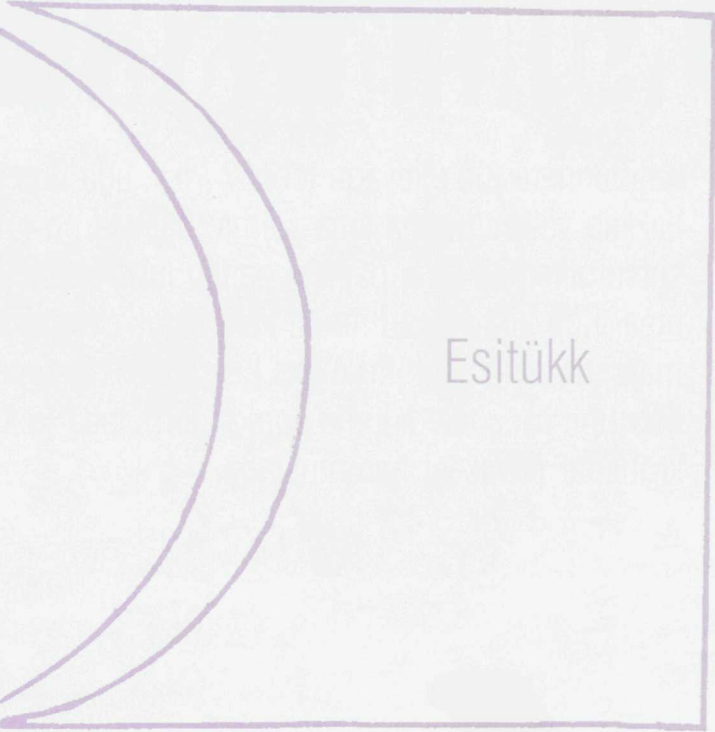
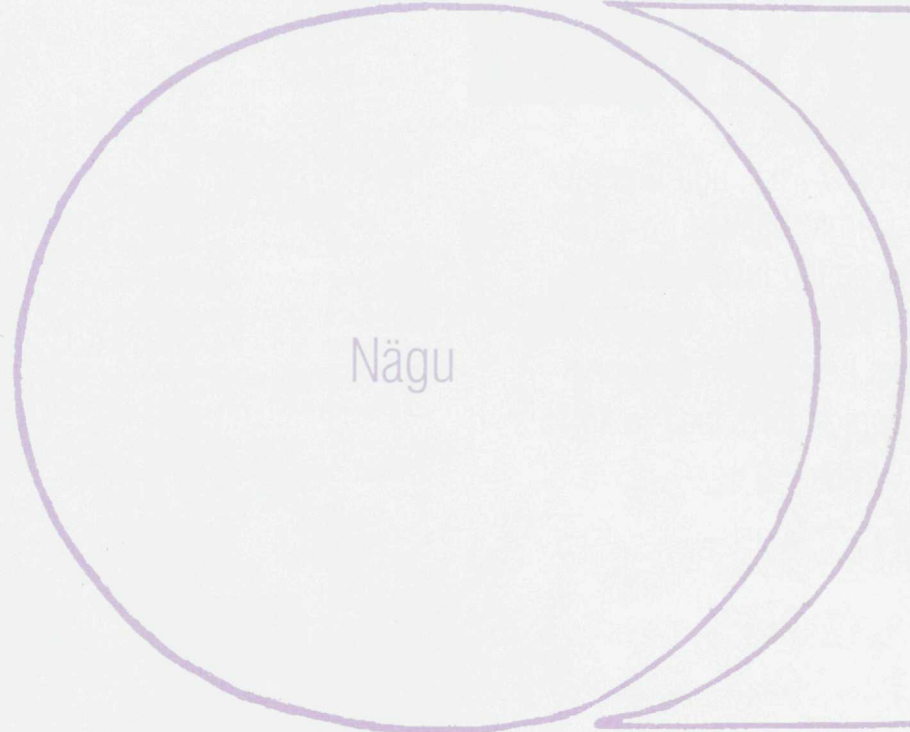
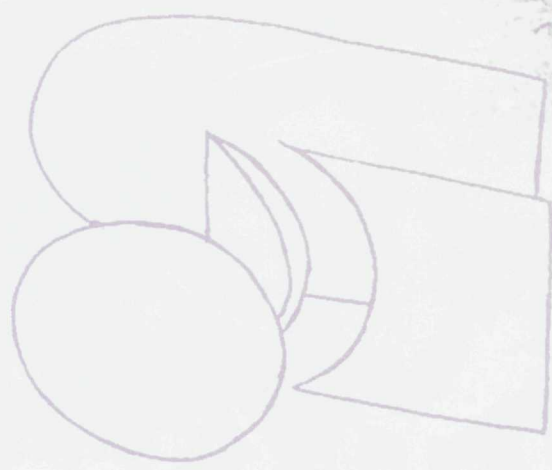
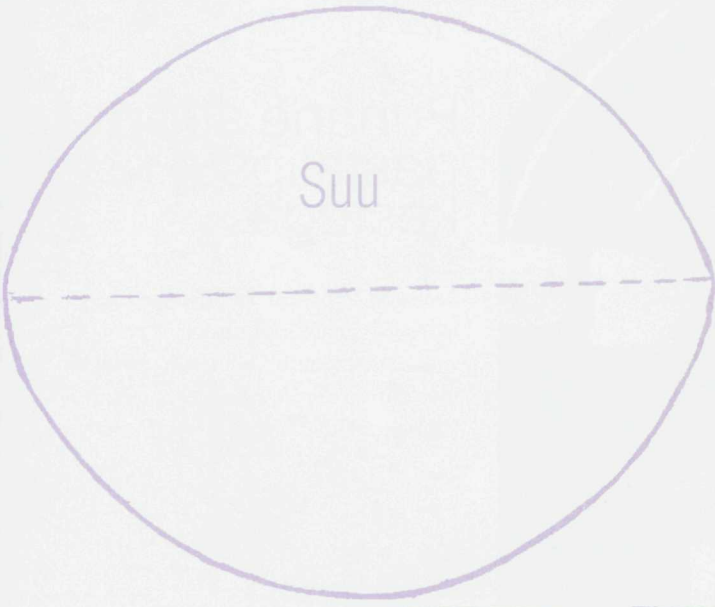
Katseta sinagi äpu-nuku meisterdamisega ja kui raatsid, siis saada oma nukk näitusele Tallinnas Õismäel Nurmenuku raamatukogus

(Ehitajate tee 109a/2, Tallinn 13514). Alates 6. jaanuarist on esimesed 100 nuku Tuhanda nuku projektist seal juba näitusel väljas. Nüüdseks on neid kogunenud juba kaugelt rohkem kui 100. Kõige tublimad meisterdajad on olnud Mari Möller Vanalinna Hariduskollegiumi kolmandast klassist, Elisabeth Niedrais ja Kristiina Jaaska Järveotsa Gümnaasiumi kolmandast klassist. Õismäe Vene Lütseumi viienda ja kuuenda klassi õpilased valmistasid õpetaja Jana Otsatalu juhendamisel kelmikad päkapikud. Suur lõbusate pörsaste ja päkapikuga üllatuspakk saabus posti teel Halliste lasteaiast. Armsaid nukke on näituse jaoks teinud ka väikelaste emad.

Hiidlased võtsid nõuks üksnes Hiiumaal valmistada 100 nukku.

1000 nuku projekti näitus läheb Nurmenuku raamatukogust rändama mai keskel. Rändnäituse ootel on Tallinna Lastemuuseum (ka seal tehakse töötubades nukke selle näituse jaoks), Jõhvi Nukuteater „Lepatriinu“, Kärdla Nukuteater Hiiumaal jt. Nendele näitustele ootame väga ka sinu nukku, armas Hea Lapse lugeja. Toremaid ideid oma nuku valmistamiseks saad kindlasti, kui külastad 1000 nuku näitust Nurmenuku raamatukogus. Juhiseid lihtsate nukkude valmistamiseks leiad nii selles kui ka järgmistes Hea Lapse numbrites.

Täna õpetangi sind naljakat äput tegema. Kinnasnukk õmble neljast tükist: selg, esitükk, nägu ja suu. Kinnita lõiked nõõpnõeltega riidele ja lõika välja. Kokkuõmblemisel paiguta suu näo ja esitüki vahele. Siis saab nukk mängitamisel ka suud liigutada. Kui esiosa detailid (nägu, suu ja esitükk) on kokku õmmeldud, siis õmble omavahel kokku esi- ja tagaosa. Erinevad detailid võivad olla erinevat värvi. Materjalidest soovitatakse kasutada karvastatud värvikaid kangatükke või käsitöövilti. Kui kasutad viltriet, siis õmble detailid omavahel kokku nõõpaugupistega paremalt poolt. Teiste riidematerjalide korral võiksid detailid kokku õmmelda vasakult poolt ja siis ümber pöörata.

Nuku kujundamiseks oleks hea teha kavandid ja kõige enam meeldinud joonise järgi hakkagi oma nukku meisterdama. Mõttele, kas tahad loom- või inimnukku. Võib-olla sobivad sinu Äpule saba ja sarved? Võib-olla kõrvad ja rippuv keel? Armas on ka juuksepahmakaga või patsidega Äpu. Ka sabaks võib Äpul olla pats. Lase oma fantaasial lennata. Silmi on müüa, kuid ma soovitan sul need ise lõigata nahast või paksemast riidest. Silmateraks leia pärl, puumuna või nõop. Õmble see lõdvalt, nii et silmatera veidi ripuks, siis liiguvad nuku liigutamisel ka silmad. Nina tee tutist või karvapallikesest. Käed (käpad) tee karvastatud traadist, nõörist või paksemast paelast. Traat võimaldab käte asendit fikseerida ja muuta. Käpaots (käelaba) tee kahest kettast. Õmble ka need nõöpaugupistega kokku ning jätta ainult väike ava, millesse saad otsapidi torgata käsi-

varreks oleva karvtraadi või paela. Alles nüüd õmble käelaba lõplikult kokku. Kohevate pikakarvaliste õhuliste ja kergete karusnahatükikeste lisamisel võid Äpu veelgi armsamaks muuta. Siin on sulle näidiseks kaks lustakat Äput.

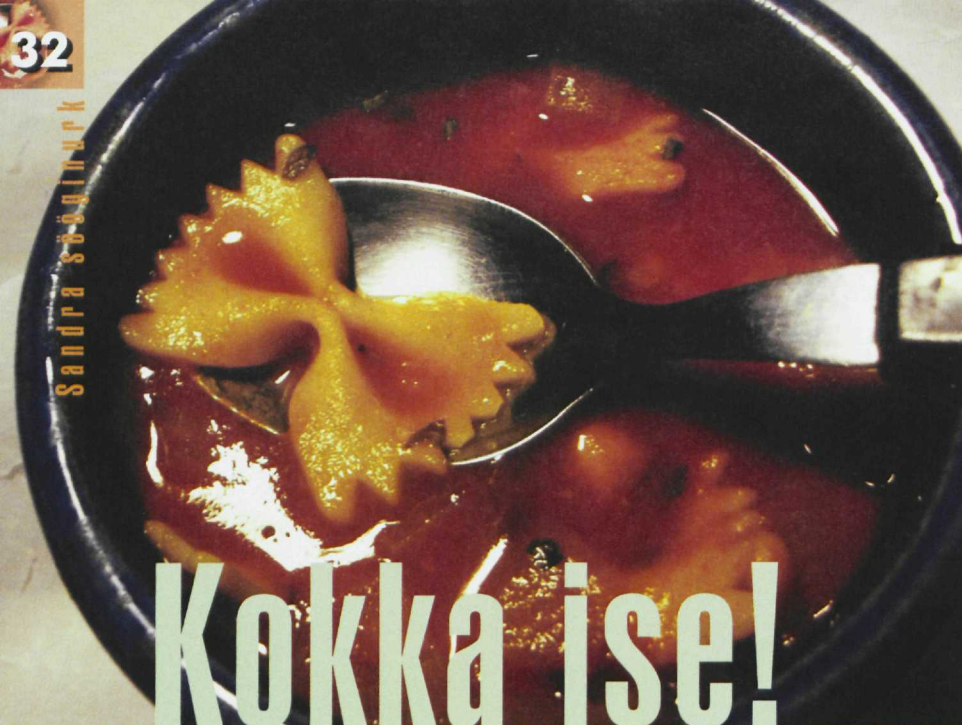
Kinnasnukk Äpu on lõbus nukk. Selle võib arvata ka miimiliste nukkude hulka, kuna temaga on võimalik mitmeid grimasse teha. Ja kui su nukk on valmis, pane käsi kindasse ja katsu teda liigutada. Proovigi teha mitmesuguseid näomoonutusi ehk grimasse. Muuda oma nukk elavaks!

Lõbusat meisterdamist ja äpunukumängu soovib sulle

Lully Gustavson

Selg

Äpu lõiked ja
kokkuõmblemine

Kokka ise!

Kas tunnete juba kevade lõhna? Pikk, aga ilus talv hakkab vaikselt selja taha jääma, päevad on juba sutsu pikemad ning päikegi paitab juba vaikselt nina. Küll aga võivad ilmad veel natuke vingerpussi mängida ning seetõttu oleks hea ennast vahepeal ikka ühe kausitäie kuuma supiga turgutada ja kõrvale krõbedat leivakest hammustada.

Punane supp pastalipsu kestega

See supp saab hästi kiiresti valmis ning maitseb hästi. Kaunistuseks võid panna veel ohtralt maitserohelist ning kui sulle meeldib, võid gripiennetuseks ka paar küüslauguküünt supi sisse visata.

Vaja läheb:

- 1 sibul
- purk valgeid ube
- keskmine pakk tomatipastat
- 2 peotäit pastalipsukesi
- 2 aedviljapuljongikuubikut
- natuke õli
- 3 kruusitäit kuuma vett

Haki sibul väikesteks tükikesteks. Pane pott tulele, vala sinna natuke õli ning kalla õli sisse hakitud sibul. Sega ning kuumuta umbes 1 minut. Siis lisa oad, tomatipasta ja puljongikuubikud. Sega kõik läbi ja vala peale kuum vesi. Kui vesi on keema hakanud, lisa supi sisse paar peotäit pastalipsukesi. Supp on valmis, kui pastalipsud on mõnusalt pehmed.

Sibulaleivakesed

Küüslauguleivakesi on vist küll kõik proovinud, kuid otsustasin seekord hoopis sibulaleivakesi teha. Neid on mõnus näiteks kartulikrõpsude asemel krõbistada. Võid kasta ka dipikastme sisse või süüa näiteks supi kõrvale. Minul kadusid igatahes küll need leivakesed taldrikut paari minutiga.

Vaja läheb:

- mõned leivaviilud
- margariini
- röstitud sibulahelbeid (müügil maitseaine-pakikeses)
- näpuotsatäis soola

Pane ahi 200 kraadi juurde sooja. Määri leivaviilud margariiniga. Sipsuta igale leivale natuke sibulahelbeid ja soola. Siis lõika leivad ribakesteks ning pane need koos ahjuplaadiga ahju küpsema. Sibulaleivakesed on valmis, kui margariin on sulanud ja leib krõmpsub hamba all.

Fotod: Kati Rostfeldt, Harriet Suudio

Lumi õues, maasikad mõttes

Suvi on küll veel (lume)mägede taga, aga Mosaici moekunstnikud teavad juba, mis on eeloleva suve kõige moekam mustrielement. Mm-mm-maasikas!

Mosaici kevadsuvine lastekollektsioon on stiilselt kihiline, täis mahedaid kontraste ja vahvalt traditsioonilisi mustreid. Tüdrukud saavad ehtida end daamilike pärlnööpidega ja riieatele tikitud pärlitega, poisid aga poppide 80ndate kontrastide ja šiki stiliseeringuga.

Tüdrukutele sobib hästi teksakleit, mida on vahva kanda retuuside, pluuside ja kampsunite-jakkidega. Suur moelemmik on traksidega seelik, kooliskäimiseks sobib voltidega seelik ja traditsioonilise ruutmustriga kleit. Tüdrukute kudumid on mõnusalt avarad, tänu millele võib neid kanda iseseisvalt retuuside või kitsaste pükstega. Kevade ja suve moekaimad püksid on stiilselt lühikesed. Suviste pidude lemmikuks saavad kindlasti romantilised heegeldatud kleidid ja topid, mida on eriti šikk kanda koos valgete linaste pükstega.

Tüdrukute lemmikvärviks on erinevates varjundites roosa, millele on säravateks kaaslasteks oranžid, kollased ja valged toonid. Kõige moekam mustrielement on maasikas, millega sõbrustavad lilled, ruudud ja triibud.

Mosaici poistekollektsioonist leiab rohelist, säravat kollast ja oranži, mis säravad klassikalise sinise, halli ja valge taustal. Kõige popimateks mustriteks on ruut ja

triip ning efektsed rombid. Mood soosib nutikat kombineerimist, erilised lemmikud on 80ndate elemendid: stiilne pikeekangast polosärk, klassikalised ruudulised triiksärgid ja moodne lenduristiilis jope. Mugavaid põlvpükse võib julgelt kanda triiksärgi, jaki või vestiga. Pidulikeks puhkudeks soovitame musti viigipükse, valget pluusi ja kootud vesti. Eriti šikk valik on aga püstkraega pintsakust ja viigipükstest koosnev hele ülikond.

Laste disainitud rõivad Mosaici kollektsioonis

Vahva uudisena jõuavad sel hooajal Mosaici poodidesse laste endi disainitud rõivad. Mullu kevadel Eestis ja Leedus korraldatud joonistusvõistlusel visandasid lapsed oma ettekujutuse lemmikriietest. Täna on kümne lapse kavanditest valminud unikaalne kollektsioon, mis kaunistab kindlasti iga lapse garderoobi.

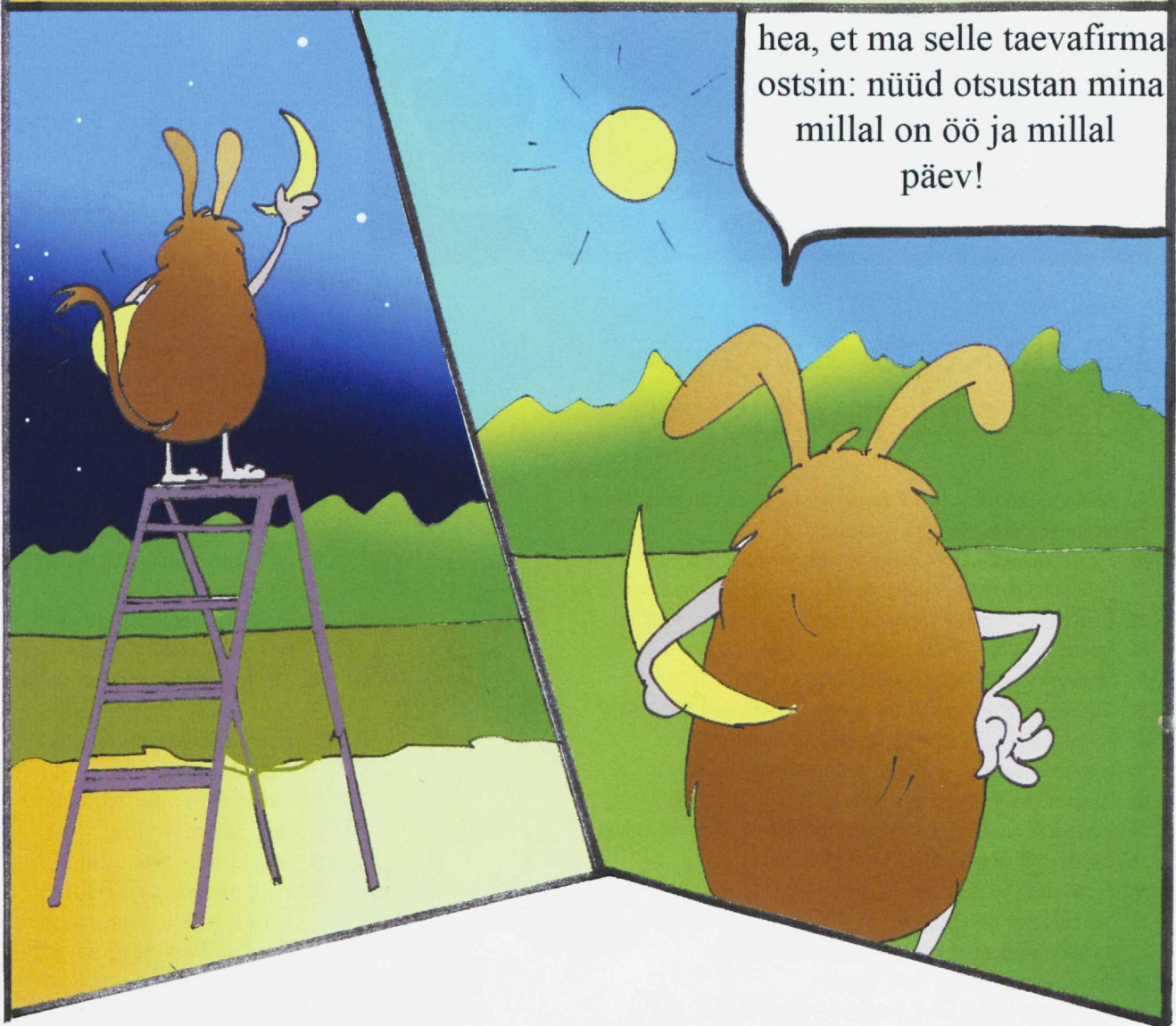
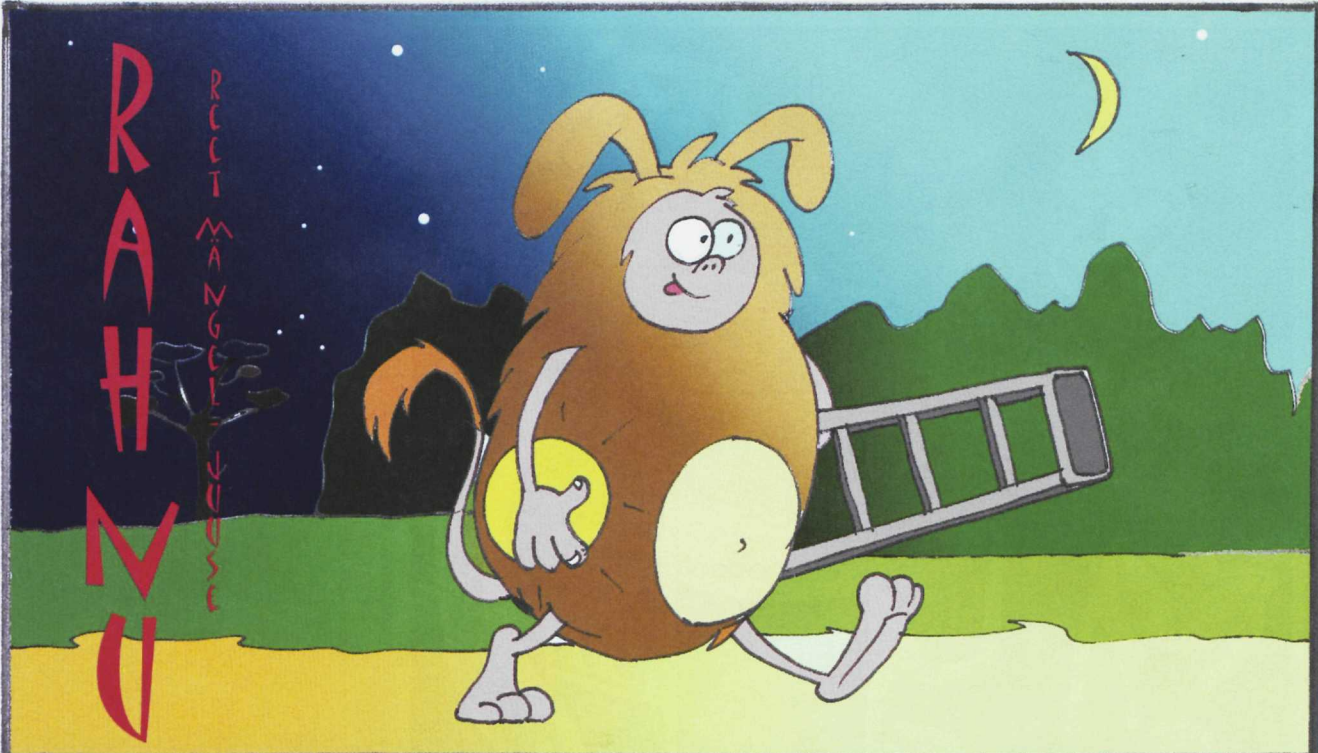
Barbie™

Barbie! on enam kui üheksa ametit!

Jah, Hunt Kriimsilm oma üheksa ametiga ei pääse Barbie'le ligilähedalegi! Nagu teame, on nukupiiga pidanud igasuguseid ameteid alates astronautist ja lõpetades õpetajaga. Nüüd on nukumeistrid kokku pannud uue nukusarja „I can be“ ehk „Ma võin olla“. Ka Sina, hea lugeja võid kunagi olla rokkmuusik, rallisõitja või õpetaja. Kelleks Sa tegelikult tahaksid hakata, sellest joonista ja kirjuta meile enne 5. aprilli! Rimonne auhindadeks on seekord sama elukutsesarja nukud!

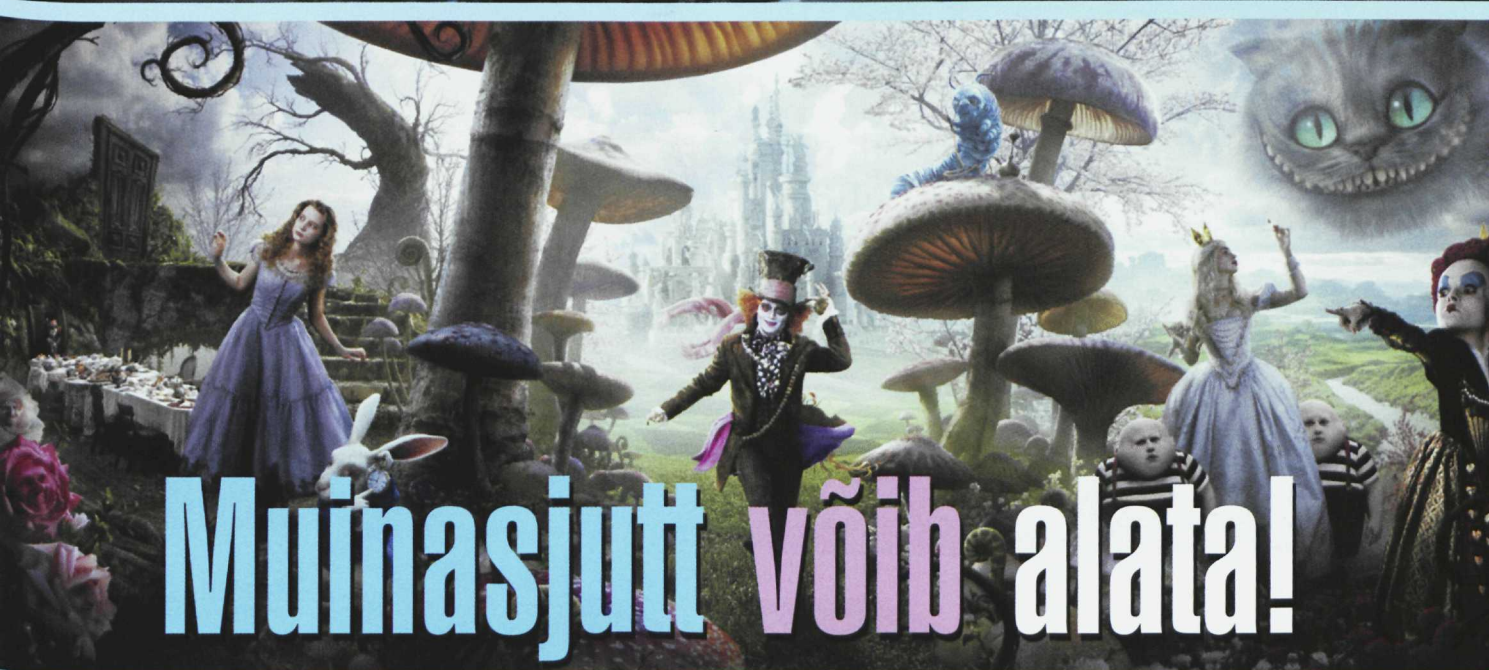

Vanarahvas targutab

Kallakuga kool ja teisi värskeid paetisme

- ☞ Politseile teeb muret linnatänavate libedus, kuna nii mõnigi kurikael on korrakaitsejate käest ära libisenud.
- ☞ Pärimismuusikafestivalil saavad esineda ainult pärijad.
- ☞ Ehitusfirma praaktöö tulemusena valmis järjekordne kallakuga kool.
- ☞ Ettevaatust puhkajad! Vahemere vetesse on sigenenud rahahaid.
- ☞ Politsei leidis tundmatuks jääda sooviva laiba.
- ☞ Looduse kroonist võib peagi saada looduse euro.
- ☞ Miks avaldatakse ainult rikaste edetabeleid, aga vaeste omi mitte?
- ☞ Varem korjati raha sukasäärde, nüüd pensionisambasse.
- ☞ Inimesel on hambad selleks, et keelt nende taga hoida.
- ☞ Puuraidur läks ülemuse eest paku.
- ☞ Sünoptikud on varemgi oma udujutuga rahvast viluks tõmmanud.
- ☞ Piletikontroll ja talv tulevad meil ootamatult.
- ☞ Proovi elada nii, nagu elab inimene, keda kadestad.
- ☞ Siili elutee on okkiline.
- ☞ Ka külmaverelisel inimesel võib veri keema minna.
- ☞ Varem kutsuti duellile, nüüd vaibale.
- ☞ Kui inimene keema läheb, hakkab ta kohe mulisema.
- ☞ Külla ei minda tühjade kätega, vaid tühja kõhuga.

- ☞ Kala on kogu aeg järves, kuid mitte seal, kus teda püütakse. (Soome)
- ☞ Igaüks peab ennast targaks, kuid miks on siis maailmas nii palju lolle. (Rootsi)
- ☞ Mida rikkam, seda kadedam. (Karjala)
- ☞ Halvad uudised on alati tõesed. (Hispaania)
- ☞ Halb töömees kirub alati tööriista. (Prantsuse)
- ☞ Sagedamini räägivad need, kellel pole midagi öelda. (Inglise)
- ☞ Pole hullemat vaenlast kui endine sõber. (Vene)
- ☞ Parem on omada raha kui sellest rääkida. (Itaalia)
- ☞ Rikkaid aitavad kõik, vaeseid mitte keegi. (Abhaasi)
- ☞ Saun on vaese apteek. (Soome)
- ☞ Kus ei ole apteeki ega arsti, seal surrakse vanadussurma. (Hispaania)
- ☞ Pere ilma tütreata on kui ahi tuleta. (Korea)

Muinasjutt võib alata!

Filmimehest muinasjutuvestija **Tim Burton** on alati armastanud värvikaid lugusid, kus fantaasialennul pole piire ning seetõttu pole mingi ime, et tema tähelepanu köitis ka **Lewis Carrolli raamat „Alice imedemaal“**. Sellest raamatust, mis ilmus esimest korda juba ligemale pooleteise sajandi eest, on vändatud aegade jooksul tohutul hulgal filmiversioone, küll suuremaid, küll väiksemaid. Aga mitte kunagi pole lugu olnud nii uhkes kuues ja pealegi veel vaatamiseks läbi 3D-prillide! Lisaks esimesele Alice'i raamatule on filmi tegijatel olnud allikaks teine raamat „Alice peeglitagusel maal ja mida ta seal nägi“ ehk siis Alice pole siin enam pisike plikake, keda paljud mäletavad multikast või mõnest varasemast linaloost. Uustulnuk Mia Wasikowska on Alice, kes satub uuesti läbi jäneseuru kummalisse paika, kus miski pole nii nagu meie maailmas. Seejuures tundub kõik

talle kahtlaselt tuttav, nagu oleks ta seal juba kunagi olnud. Sama kinnitab ka veidra välimusega Kübarsepp (Johnny Depp), kes Alice'it rõõmuga tervitab. Häda on aga selles, et Punane Kuninganna (Helena Bonham Carter) hoiab kogu riiki hirmuvalitsuse all ning just nooruke Alice on see, kes peab tema hirmuvalitsusele lõpu tegema. Abiks hea ja kaunis Valge Kuninganna (Anne Hathaway) ning terve hulk suuremaid ja väiksemaid muinasjutulisi olendeid. Nagu viimastel aastatel paremate tükide puhul tavaks saanud, on ka „Alice Imedemaal“ kinos puhtas eesti keeles (kes tahab, saab siiski vaadata ka inglise- või venekeelset varianti). Aga siin polegi enam pikemalt lobiseda, sest sellist filmi peab nägema oma silmaga. Tik-tak, tik-tak, kell ruttab.

Järgmise korran!

Missioon Endavour-STS130 meeskond (vasakult): Nicholas Patrick, piloot Terry Virts, Robert Behnken, Kathryn Hire, komandör George Zamka ja Stephen Robinson.

Oma 200. sünniaastapäeval lendas Chopin kosmosesse...

7. veebruaril 2010 startis Floridast Canaveralist järjekordne kosmoselend – missioon Endavour-STS130. Esimest korda ajaloos on selle juhiks Poola päritolu astronaut George David Zamka. Meeskond toimetas orbüidile mooduli Tranquility Node koos 7 aknaga vaatluskupli ning erilaadungiga ja George Zamka palvel ka koopia Chopini käsikirjast ning plaadi tema muusikateostega.

Kosmoselaeva Endavour-STS130 missioon kestis 13 päeva.

Lendauto, ava tiivad!

Kindlasti on nii mõnedki lapsed, kes tiiptunnil oma vanemate autos või ka bussis on pidanud pikki sundseisakuid tegema, mõelnud, et küll oleks lahe, kui sõidumasinal oleksid tiivad. Tõuseks õige lendu ja jäta autoderivi alla ohkima-ähkima! Tegelikult tuli ameeriklasest lennundusinsener Moulton Taylor sama mõtte peale juba poolteist sajandit tagasi: tema 1946 loodud lendautost nimega Aerocar valmistati õige mitu peaaegu et kasutuskõlblikku näidist. Kahjuks aga pole lendautod siiani veel seeriatootmisse läinud!

SIIT JA SEALT

Maa ilma vanim ämblikuvõrk

Oxfordi ülikooli paleontoloogile Martin Brasierile toodi uurimiseks tükike merevaiku, mille fossiilide kogujad olid leidnud Inglismaa läänerannikult. Niidikesed, mille merevaik oli endasse jäädvustanud, osutusid kriidiajastust pärinevaks ämblikuvõrguks. Brasier kinnitab, et **140 miljoni vanuse võrgu „autor“** on praeguste ristämblike kriidiaegne esi-vanem. See leid näitab, et võrku punuvad ämblikud ilmsid meie planeedile vähemalt 10 miljonit aastat varem, kui seni oli arvatud.

Thomas Harriot

Täheteadlasest staari ei saanud

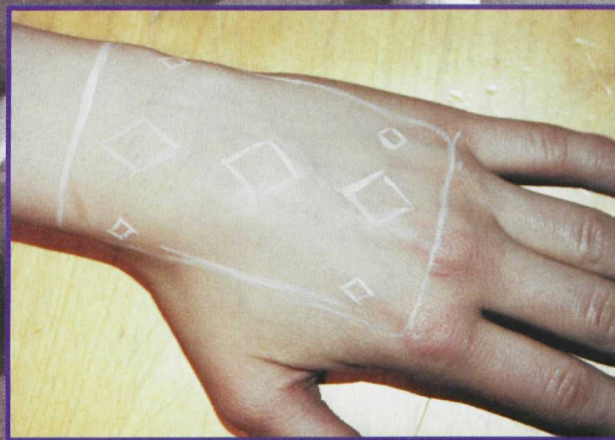
Eelmist, 2009. aastat nimetati rahvusvaheliseks astronoomia aastaks itaallasest täheteadlase Galileo Galilei auks, kuna 400

aastat tagasi, **1609. aasta augustis**, võttis Galilei esimest korda kasutusele oma loodud teleskoobi. Geniaalne astronoom, filosoof ja füüsik oli ametlikult esimene, kes oma teleskoobi kaudu vaatles Kuud ja avaldas 1610 oma Kuu-uuringud ladinakeelse teoses „Sidereus Nuncius“. Selgub aga, et inglasest matemaatik ja tõlkija **Thomas Harriot** oli tegelikult juba paar aastat enne Galileid ehitanud oma teleskoobi ja uurinud tähistaevast suure huviga aastal **1607**, kui Maa lähedalt möödus Halley' komeet. Kuigi Harrioti Kuu-joonised polnud Galilei omadest viletsamad, oli mees ise tagasihoidliku loomuga ega kippunud oma avastustega hoopema. Sellegipoolest pole uuema aja kolleegid Harriotti unustanud: 1970 anti George Harrioti nimi ühele Kuu kraatritest ja mullu eksponeeriti tema joonistusi nii Londonis kui ka Firenzes.

K ä e m a a l i n g

Võta valge värv ja peenike märg pintsel. Aseta kaarti kõele ning märgista kaardi piirjooned, et maaling tuleks õige suurussega.

Sama pintsliga joonista ka väljavalitud kaardi pildipoolse piirjooned. Pea meeles, et numbrikaarti on palju kergem joonistada kui pildikaarti.

Võta punane (või must, olenevalt millise kaardi valisid) värv ja märg pintsel ning värvü ära kaardimastide sisse. Joonista servale ka kaardi numbrid.

Võta valge värv ja suurem pintsel, millega on mugav kaardi tausta värvida. See on kõige rohkem kannatust nõudvam osa. Pead värvima kaardi tausta valgeks, aga nii, et punasega värvitud kohtadest üle ei värvü. Muldu juhtub, et valge ja punane segunevad ning saad endale roosa kaardi.

Võta kaardipaki teised kaardid ning hakka neid käe peale asetama, nii et sinu maalitud kaart paistaks välja, aga värvimata käsi oleks teiste kaartide all peidus.

Nüüd võid sõbra kaevama kutsuda ja vaadata, kas ta läheb sinu joonistatud kaardi peale õnge.

Uued tuuled maalingutes

Nagu piltidelt näha, puhuvad meie maalingutes uued tuuled. Sellest numbrist leiadki esimese näomaalingu, mis on rännanud käe peale ja saanud nimeks käemaaling. Kuigi käe pindala on natuke väiksem kui näo oma, saab sinna veelgi huvitavamaid pilte luua. Eriti tore on see, et kui sõpra

pole käepärast, saab kasutada ka enda kätt. Alustame algusest ehk lihtsamatest maalingutest ja kui pintslikeerutamine käpas, liigume edasi keerulisemate piltide juurde. Sellekuise maalinguga saad mängida mängu kaeva-käsi-välja-ilma-et-selle-vastu-läheksid.

Vello Salumets

Cliff Richard

“Mõnikord olen soovinud esineda kontserdil, mida ei segaks noore publiku lärm. Et ka vanemad inimesed võiks mu laule kuulata.”

Cliff Richard

Kuigi kuulsust ja edu ei saa mõõta

vaid numbrite ja kohtadega poptabelis, on tänaseks juba pea 50 aastat pinnal püsinud Cliff Richard vaieldamatult üks kõigi aegade soosituim ja armastatuim laulja. Kui aluseks võtta esikohahitid ja kuldplaadid, võivad temast suurema saagiga kelkida vaid Elvis Presley ja The Beatles. Cliff Richardi võrdlus eelpool mainitutega on põnev sellegi poolest, et kuigi Presley ja biitlid peksid põrandalt minema kõik omaaegsed staarid, ei ohustanud nad millegagi Cliff Richardi karjääri.

Ehk oli selle populaarsuse nurgakiviks just Cliffi isikupära, mis eristas teda Elvisest ja hoidis püsti isegi Beatlesi võimuleku ajal? Paljudele endistele soosiklauljatele tähendas biitlite läbimurd totaalset põhjakõrbemist. Iseendale truuks jäänud Richardit aga ei kõigutanud ei uute stiilide ega rütmide tuulekeerised. Ta oli üks vähestest 60ndate hiilgavatest artistidest, kes ei üritanudki olla ultramoodne.

Cliff Richard, ristinimega Harry Roger Webb, sündis 1940. aastal Indias. Baastaselt saabus ta koos vanematega Inglismaale. Koolipäevil soovitas õpetaja sellel kauni lauluhäälega poisil hakata tõsiselt mõtlema lauljakarjääri. 1957 külastas kontoritöölisena leiba teeninud Harry Londonis rock'n'rolli tähe Bill Haley' kontserti. Nähtu ja kuuldu mõjus talle täpselt samuti kui tuhandetele teistele briti noortele: tema armus rock'n'rolli ja moodustas bändi Harry Webb & The Drifters. Esineneti Sohos paiknevas soositud noortekohvikus "Two 1's" ning peagi hakkasid bändis toimuma muutused. Soolokitarristik tuli Hank B. Marvin, rütmikitarristik Bruce Welch, bassimängijaks Jet Harris ja trummariks Tony Meehan. Ansamblile esinemisi organiseerinud John Foster pakkus ennast mäenedžeriks ja just tema idee oli muuta Harry Webbi nimi Cliff Richardiks.

Plaadistusleping EMI Columbiaga allkirjastati 1958 ja Cliff Richardi **esiksingel "Move It/Schoolboy Crush"** ilmus müügile suve lõpus. Lask tabas kohe märki, sest sellest sai esimene inglise rock'n'rolliks ristitud singel, mis tõusis Briti tabelis 2. kohale. Cliffi menukale avalöögil järgnes veel neli TOP10 hulka jõudnud pala. Nüüd oli esikohahitiks aeg küps. Järgmise aastal suvel tõusis Lionel Barti kirjutatud "Living Doll" kuueks nädalaks Briti tabeli tippu, seda müüdi üle miljoni ja **Cliffi seinale ilmus esimene kuldplaat**. Ajakirja New Musical Express hääletusel valiti "Living Doll" aasta parimaks plaadiks ja Cliff Richard parimaks briti meeslauljaks. Muuseas, Cliff sai sama preemia veel kuuel järgnevalgi aastal!

Kui laulja esimestelt singlitelt võis esitaja kohalt lugeda nime Cliff Richard & The Drifters, siis pärast suurvõitu see sõnaühend muutus. Põhjuseks oli USA-s juba pikka aega tegutsenud Drifters-nimeline mustanahaliste lauluansambel.

Kuna "Living Doll" ilmus ka ookeani taga, siis võttis segaduste vältimiseks Cliff Richardi saateansambel endale uueks nimeks **The Shadows**.

Cliffi neli esimest singlit olid olnud puhtad *rock'n'rollid*, kuid veidi rahulikuma iseloomuga "Living Dolli" tohutu edu viitas faktile, et lauljale sobib ehk veelgi enam estraadi - popi kombinatsioon. Tema järgmine üllitis "Travelin' Light" oligi üsna kaugel *rock'n'rollist*. Pigem võiks seda võrrelda kantriga. See nakatava meloodiaga pala meeldis inglastele sedavõrd, et 1959. a. vallutas Cliff Richard & The Shadows taas viieks nädalaks kohaliku tabelitipu.

1960. aasta algul lendas Cliff Richard & The Shadows USA-turneele. Seal esineti koos ameerika tollaste *rock'i*-staaridega populaarses "Pat Boone TV-Show's". Ent millegi pärast ei huvitanud tollal ameeriklasi Cliffi pakutud muusika põrmugi ja Cliff Richardi laulud pääsesid Billboardi etteotsa alles 70ndate keskel.

Järgmine hitt pääses Cliffi singlile üsna omapärasel moel. EMI peakontoris kutsuti kamp teismelisi, kellele mängiti ette Cliffi uusi laule. See nn. noorte maitse komisjon valis paarikümne pakutu seast välja mõnusalt rokkiva "Please Don't Tease'i". Ilmselt klappis noorte maitse seekord ka vanema publiku omaga, sest suvel 1960 oli Cliff Richard & The Shadows juba kolmandat korda Briti tabeli tipus. Cliff Richar-

dist, et Cliff Richardist sai kõigi aegade esimene inglise artist, kelle plaat lendas juba ilmumispäeval otseteed tabeli tippu.

Cliff Richardi lauljakarjäär on olnud pikk ja menukas. On lausa võimatu öelda, millal oli tema karjääri tipp. Ehk oli see aasta 1963? Cliff Richardi katkematu hitikett algas juba aasta esimesest päevast, mil ta vallutas Briti tabeli topelt A-singliga "The Next Time" / "Bachelor Boy". Lauljale tähendas see kolmandat miljonisinglit ja kolmandat kuldplaati. Aga edukad olid ka kaks järgmist aastat, sest tervelt kümme pala ilutses Briti TOP 10-es. See polnud kehv tulemus ajal, mil terve Inglismaa rääkis vaid ühest nimest – The Beatles.

Kui sirvida Briti tabelit, siis Cliff Richard oli aastaks 1965 saavutanud võimatu tunduva tulemuse: 1959. aastast alates olid kõik tema singlid tõusnud TOP10-sse, suurem osa neist kolme soosituima hulka. Praktikas tähendas see 26 järjestikust plaati. Ehk teisisõnu, Cliff Richard oli pununud sellise püsiva hitiketi, milleks keegi teine pole tänini Briti tabeli ajaloos suuteline olnud.

Aga jätku tuli robinal. **1968 esindas Cliff Inglismaad Eurovisiooni lauluvõistlusel palaga "Congratulation"**, jäädes napilt 2. kohale. Inglismaal aga püsis singel 2 nädalat tabeli tipus. Kaks aastat hiljem oli ta teistkordselt samal konkursil palaga "Power To All Our Friends", saavutades seekord 3. koha.

Cliff Richardi lauljakarjäär on olnud pikk ja menukas. On lausa võimatu öelda, millal oli tema karjääri tipp. Ehk oli see aasta 1963?

dist oli saanud EMI kõige paremini tasustatav müügiartikkel ja laulja võis endale lubada punast värvi ning valge katusega ameerika luksusauto "Thunderbird".

Pärast seda, kui 1960. aasta lõpus oli Briti tabeli tippu tõusnud ka laulja järgnev singel "I Love You", polnud Cliff Richardi nimi populaarne mitte ainult Inglismaal, vaid terves Euroopas. **20. sünnipäeval kuhjus laulja postkasti üle 5000 õnnitluskaardi.**

Cliff Richardist vändatud esimesed 2 filmi polnud erilised kassatükid, kuid 1962 valminud "The Young Ones" oli Inglismaal vaieldamatult aasta soosituim muusikafilm. Paljude Elvise-filmide eeskujul näidati noorele kinokülalastajale Cliffi nii eest kui tagant, lähedalt ja kaugelt ning eelkõige topiti filmi palju uusi laule. Sellesse filmi kaasati ka ansambel The Shadows ning hulk tuntud briti koomikuid. Linatseost sai menukas kassatükk, kuid sama saatuse osaliseks sai ka filmi nimipala. Singli ettetellimusi oli kokku 524 000, mis tähendas

Väga edukaks kujunes Cliff Richardile ka 1976. aasta, kui ilmavalgust nägi kaks kaunist pala "Miss You Nights" ja "Devil Woman". Aastal 1979 ilmus aga tema uus singel "We Don't Talk Anymore", mis pärast 11 aastat tõusis taas tabeli tippu ja plaati müüdi terves maailmas kokku üle viie miljoni.

90ndatel jätkas Cliff Richard plaadistamist ja pea kõik tema üllitised jõudsid TOP 10 hulka. Jätkusid kontsertturneed Kesk-Aasiasse, Austraaliasse, Uus-Meremaale ja Lõuna Aafrikasse. **1995. aasta mais ülendati Cliff Richard Inglismaale osutatud teenete eest aadlisisusesse.** Ta löödi rüütliks ja tema nime ette ilmus tiitel Sir.

Sir Cliff Richard jätkab oma teed. Just tänu siirusele ning kohusetundele on ta peaaegu 50 aasta jooksul üle elanud kõik uued muusikatrendid, mis *show-bisnis*es üsna ebatavaline. Sir Cliff Richard on Briti popi ikoon ja kõige pühitsetum ellujääja. Kui kaua jõuab ta veel rokkida? Eks seda näitab aeg.

Hüpermegasuperstaarid meie

Brigita Pukka Türi Gümnaasiumist

Johanna Aru Türi Gümnaasiumist

Kaarel Rhede Türi Gümnaasiumist

Hannalis Mägi Türi Gümnaasiumist

Merylin Kruusma Laekvere vallast

Julia Laidvee Paikusest

superlugejate pilgu läbi

Annemai Raabe Türi Gümnaasiumist

Maris Rodendau Türi Gümnaasiumist

Loodetavasti ei ole postiljonid meile superstaaride pilte kokku kandes oma käsi ja selgu päris ära katkestanud! Igatahes kandis nende ennastsalgav töö vilja: siin näete murdosakest toimetusele saadetud joonistustest. Triibu-Liine hakkas poplauljate pilte vaadates lauluviisikesi veeretama: igal linnul oma laul, igal staaril omad rütmid! Eks laulge kaasa!

Seliina Malinina Türi Gümnaasiumist

Riina Klaanberg Koonga Põhikoolist

Jänessed Jass, Juki ja Juula unustasid sügisel osa porgandeist koristamata.
Märtsikuus ootas neid aiamaal üllatus: lume alla jäänud
peenardest oli võrsunud hulk imelumemmesid.
Leia jäneste lumepõllult kaks täpselt sarnast lumememme!